

# МИ й СВІТ



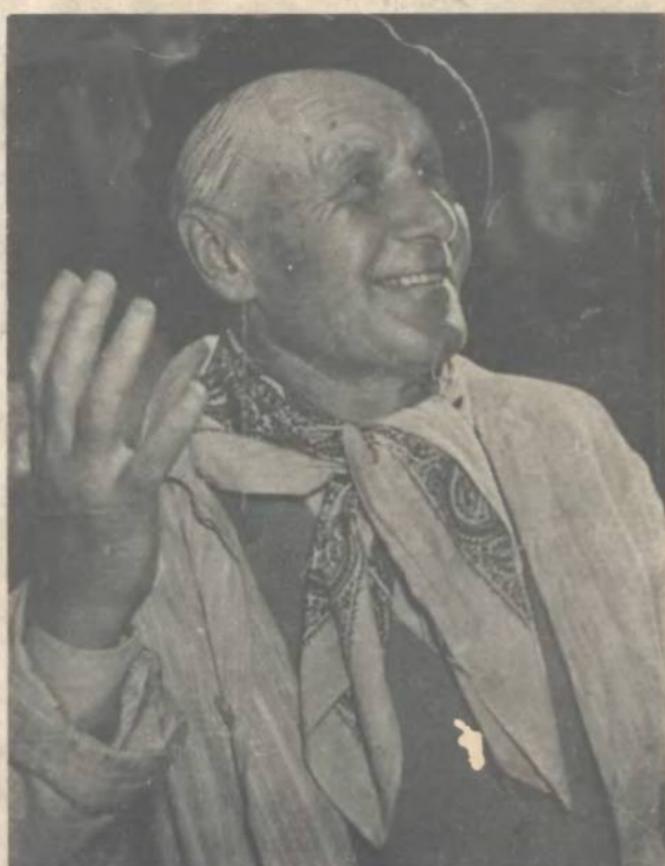
WE AND THE WORLD

КРАЇНСЬКИЙ  
МАГАЗИН

Nous  
et le monde  
Revue Ukrainienne

Editor:

M. Kolankiwsky  
1071 Bathurst St.  
Toronto, Ont.  
Canada



35 с.

P. 9

ГРУДЕНЬ — DECEMBER

1958

56



Редактор і видавець: Микола Колянківський

Адреса для редакційної адміністраційної кореспонденції (виплата грошей): M. Kolankiwsky, 1071 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada

### ЗМІСТ:

Вмер, щоб могти жити  
Як закінчилась I світова війна  
З таємниць всесвіту  
Перший київський археолог  
Старовинні українські фрески  
Башти палацу Віфлен  
Правда і вигадки про спрутів  
Секвойя гігантська  
Перша пресова агенція світу  
В боротьбі за швидкість  
Вінець легкої атлетики  
Техніка на услугах спорту  
Ще про літ. пошти в Україні  
Гроші, жінка і любов  
Алькоголізм — ворог  
 здоров'я  
Веселі Боковеньки  
Сучасне  
Підручний інформатор

### ПРЕДСТАВНИЦТВА

#### ARGENTINA:

"Peremoha", J. M. Campos 556  
San Andres, FCNGBM (Bs. As.)

#### AUSTRALIA:

Fokshan Library and Book Supply, 1 Barwon St., Glenroy,  
W. 9, Vic.

#### BELGIQUE:

Ihnat Stachij, Esneux en Liege

#### BRASIL:

Waldomiro Ostapiw, Cx. postal  
658, Ponta Grossa, Parana.

#### ENGLAND:

Chumak & Co., 56, Edgware Rd.,  
London, W. 2.

#### FRANCE:

Kolankiwskyj Mykola, 186 Blvd.  
St. Germain, Paris VI, c.c. 876771

#### DEUTSCHLAND:

Fr. M. Harabatsch, Muenchen 23,  
Gundenlinden St. 13.

#### VENEZUELA:

Mrs. K. Kolankiwsky, Caracas,  
Av. C. Acosta, Edif. Claviere  
#16, San Bernardino.

**ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ:** Маляр Олекса Грищенко, якого виставка відбулась саме в Нью-Йорку (гл. нотатка про це на стор. 58).

\* \* \*

**Річна передплата:** для Англії — 25 шіл., Австралії — 30 шіл.,  
для Бельгії — 120 б. фр., для Франції — 1100 фр., для Німеччини — 8 ДМ.,  
для Аргентини й Півд. Америки — 75 арг. пезів, для Півн. Америки, Канади і всіх інших держав — 4 кан. долари.  
**Ціна одного числа:** 35 центів.

**Ціна 1 стор. оголошень:** 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa

Марк Твейн

## ВМЕР, ЩОБ МОГТИ ЖИТИ

В березні 1895 року я перевував у Ментоні на Рів'єрі. В тій місцевості ви маєте всі принади Монте Карльо і Ніцци, якими можете насолоджуватись приватно, а не, як там, — публічно. Сонце, цілюще повітря, яскраву блакит моря — все це можете мати в Ментоні без суматохи, декорацій і реклам. Ментон спокійний і затишний, безпретенсійний.

Багаті сноби тут не зупиняються, та й взагалі багачі тут перебувають рідко. Хіба часом, — як ось мені довелось зустрінутись з одним. Щоб не називати справжнього імені, зватиму його Смітом.

Одного дня в "Отель Лез Англез", за другим сніданком, він раптом скрикнув:

"Швидко! Зверніть увагу на цього чоловіка, що тепер виходить. Приглянітесь йому добре!"

"Чому? Ви знаєте його?"

"Так, він приїхав кілька днів перед вами. Це дуже багатий фабрикант шовку з Ліону. Кажуть, і, здається, зовсім слушно, що він почу-

вається дуже самітній, — завжди задуманий, сумний, мало говорить. Він називається Теофіль Маньян."

Сміт замовк. Я сподівався якогось вияснення його зацікавлення п. Маньяном, та він занурився у фотель і, здавалося, на хвилину зовсім перестав існувати для оточення. В задумі він розчісував пальцями волосся, забувши про сніданок.

Нарешті зіткнув:

"Все це минулося і я, на жаль, не можу цього повернути."

"Що саме?" — поцікавився я.

"To одна з чудових казок Ганса Андерсена. Але це проминуло. Я розкажу вам частину: — Дитина має пташку в клітці, любить її, але занедбую. Пташка виспівє, та її ніхто не слухає. Згодом голод і спрага обезсилюють її — вона стихає, потім вмирає. Приходить дитина і, прибита жalem, ридав. Вона кличе своїх маленьких приятелів і разом вони з великою церемонією та гірким жalem ховають

пташку... Та не тільки діти заголоджують співців до смерти, платячи за їх похорони і пам'ятники суми, за які ці співці могли б прожити довго і вигідно! Так ось..."

Хтось перешкодив дальшому оповіданню.

А ось цього вечора я знову зустрів Сміта і він запросив мене на цигарку й напіток. Його кімната була простора і затишна, з веселими лямпами, привітним вогнищем та приглушеним шумом прибою за вікнами. Після другої чарки, Сміт почав:

"Тепер якраз відповідний настрій для мене оповідати, а вам послухати цікаву історію. Довгі роки вона була секретом між мною і ще трьома, та я вирішив її згадати вам. Чи вигідно вам сидіти?"

"Дякую, зовсім."

І Сміт почав:

Це було давно, коли я був молодим, дуже молодим малярем і подорожував по Франції, шкіцуючи то тут, то там. Тоді то зустрів я двоє молодих і міліх людей тієї, що й моя, професії. Клод Фрер і Карл Булянже були моїми новими дорогими друзями. Найпогідніші вдачі, які кипили зі своєї вбогости і були завжди повні прекрасного, шляхетного гумору. Ми були такі щасливі, як голодні, і такі голодні, як щасли-

ві. Можете перефразовувати це до вашої вподоби.

Ми мандрували нерозлучно. І тоді то в одному бретонському селі ми попали в злідні. Нас прийняв до себе місцевий артист, такий біdnий, як і ми. Називався Франсуа Мілле.

"Що? — здивувався я. — Цей славний Франсуа Мілле?"

О, тоді він був такий же славний, як і ми всі. Його тоді не знали навіть у його рідній околиці, а біdnий був такий, що ів саму брукву, якою ділився з нами. Та й брукви часто не ставало. Ми четверо заприятелювали скоро і міцно. Разом вимальовували, що було сили, складали наші твори у великі стоси, дуже рідко позбувалися іх.

Було нам весело разом, хоч часом не було що до рота взяти.

Так ми жили два роки. Але одного дня Клод заявив: "Друзі, ми опинилися в безвихідній ситуації. Я був у селі сьогодні. Всі настроєні проти нас. Нам відмовили кредиту скрізь, поки не сплатимо довгів."

Ця вістка нас приголомшила. По довшій мовчанці Мілле сказав:

"Не бачу виходу з цього зовсім не бачу. Видумайте щось, друзі!"

Відповіді не було, далі панувала тиша. Раптом скопив-

Посплячувавши свої доми, час уже подбати про культурний вигляд хати. А ніщо так не дає мешканню культурного обличчя, як

## МИСТЕЦЬКІ КАРТИНИ

Картина — це не тільки прикраса хати, але це також цінність. Твори великих мистців не старіються, іх вартість не меншає, а щораз більшає.

Інвестиція в мистецькі картини є певнішою, як льоката грошей в банку! Ваші діти будуть Вам завжди вдячні, якщо залишите їм у спадку гарні картини.

Великий вибір картин найкращих українських майстрів знайдете в щойно відкритій

**КАРТИННИЙ ГАЛЕРІЇ "МИ І СВІТ"**

**1071 BATHURST ST., TORONTO, ONTARIO, CANADA**

ся Карл і рвучко заходив по кімнаті. Нарешті став.

"Чи це не сором? Гляньте на ці полотна, стоси картин, добрих картин, не гірших за інших відомих мальярів Європи. І всі, хто їх бачив, згоджуються з цим."

"Згоджуються, але не купують," — додав Міллс.

"Це не важне. Вони кажуть, що картини добре. І це правда. Хоч би взяти Міллестового "Ангелюса".

"Ба, Карле, мені давали 5 франків за нього."

"Коли?"

"Хто?"

"Де той чоловік?"

"Чому ж ти не продав?" — посипалося звідусль.

"Почекайте, не всі разом. Я припускав, що він заплатить більше, був певний того, і просив за картину 8 франків."

"Ну?"

"Він сказав, що подумає і приде."

"Ясні громи! Ну, чому ж, Франсуа?"

"Знаю, знаю. Дурень з мене. Але зрозумійте мене, друзі. Я ж хотів якнайкраще."

"Ми розуміємо, Франсуа, звісно, що розуміємо, але, на милість Бога, не будь дурнем на майбутнє."

"Я? Та ж ви знаєте, що я б віддав його за головку капусти!"

"О, капуста! Не згадуй. Мені тече слина на саму

згадку. Говорім про речі менш спокусливі."

"Друзі!" — знов почав Карл. "Чи в наших картинах бракує таланту?"

"Ні," — відповіли ми хором.

"Чи вони не є картинами великого таланту?"

"Без сумніву."

"Такого таланту, що як би під ними підписати ім'я славного майстра, то їх розкупили б за високі ціни?"

"Напевно. Але що з того міркування?"

"Дуже просто, друзі. Ми додамо до наших картин славне ім'я."

Жвава дискусія припинилася. Всі стурбовано дивилися на Карла. Що за дивовижка?

Карл сів і продовжував.

"Я маю зовсім поважну пропозицію. І вважаю, що це єдиний вихід з нашої безнадійної ситуації. Це єдине, що може нас врятувати від дому старців. Успіх запевнений, бо моя ідея постала з численних і давно устійних фактів в людській історії. Її реалізація принесе багатство нам усім.

"Багатство? Ти збожеволів?"

"Зовсім ні."

"Та ж це неможливе! Що ти вважаєш багатством?"

"Сто тисяч франків картина."

"Справді збожеволів! Я знав це."

"Бідний Карл. Недостатки були за великі для тебе."

"Карл, іди негайно до ліжка. Ти потребуєш лікарств."

"Забандахуйте його, забандахуйте йому голову, то-ді —"

"Ні, забандахуйте йому п'яти, його мозок усунувся. Я помічав це давно."

"Цільте!" — гrimнув Мілле суворо. — "Дозвольте йому докінчити. Який твій проект, Карл?"

"Перед тим, як з'ясувати мій проект, я хочу звернути вашу увагу на один факт в історії людства. Чи зауважили ви, що талант багатьох великих мистців був призначений щойно по смерті артиста, і тоді його картини прощаються по казкових цінах. Мій план простий. Один з нас мусить вмерти. Я пропоную льосування."

Це прийшло так несподівано і спокійно, що ми майже забули підскочити. І вже несамовитим хором поспались вигуки, медичні поради. Карл терпеливо вичекав, поки замішання вщухло і продовжував:

"Так, один з нас мусить вмерти, щоб рятувати інших та самого себе. Вибраний буде мати славу, всі ми — багатство. Спокійно, прошу вас, дайте мені докінчити. Я знаю, про що говорю.

Мій план такий: Протягом трьох місяців той, хто буде вибраний вмерти, має що-

сили працювати, побільшуючи запас своїх творів. Не картини, ні! Шкіци, студії, частини студій, фрагменти студій, мазки пензлів без всякого значення, але притаманні йому, його стилем, легко відізнавані за його, — це все, як ви знаєте, речі що продаються. Їх колекцують до світових музеїв за казкові ціни після смерті великого майстра. Ми маємо мати їх тоннами. Вибраний має їх продукувати по 50 денно.

За цей час решта нас утримуватимуть приреченого та працювати над Парижем і посередниками, — розумієте — приготовляти їх до великої події. В належнім моменті, коли все буде готове, ми заскочимо всіх смертю і справимо голосний похорон. Розумієте?"

"Н-ні. Не зо—"

"Не зовсім? Та ж він справді не вмре. Він змінить прізвище і щезне. Ми поховаемо куклу і оплачемо її з допомогою всього світу. І я —"

Та йому не дали докінчити.

Зірвалася бура оплесків, всі стрибали й обнімалися в ентузіазмі. Потім довго обговорювали великий задум, навіть забувши про голод. Вкінці, коли всі деталі були розглянути, відбулося льосування. Мілле був вибраний вмерти.

Кожний з нас повітряв свої пам'ятки, талісмени й

інші дрібнички, з якими людина ніколи не розстається, хіба в надії на великий успіх, та позакладали їх того самого дня в ломбарді. Грошай вистачило на прощальну вечерю, сніданок на другий день, по мінімальній сумі для кожного з нас на дорогу, та на гору брукви для Міллєта.

Ранком наступного дня, відразу по сніданні, ми відправилися в дорогу, кожний в іншому напрямку. Пішки, розуміється. Кожний взяв по кілька Міллєтових малих картин на продаж.

По двоедених мандрах, в околиці великого міста я взявся шкіцувати якусь багату віллю, бо завважив її власника на веранді. Він підійшов подивитися, — я сподівався, що він підіде, розуміється. Я працював скоро і замашисто, підтримуючи його цікавість. Він спостерігав мене, час-від-часу вигукуючи своє одобрення. Потім він впав в ентузіазм, і тоді я вже був пан ситуації.

Поклавши пензель, я витягнув з торби картину, вказав йому на підпис Міллєта в ріжку і гордо промовив:

“Пізнаєте це? — Він вчив мене, отже я знаю, як малювати.”

Чоловік винувато зніяковіль мовчав.

“Чи ви хочете вдавати, що не пізнаєте підпису велико-

го Міллєта?” — спітав я майже грізно.

Звичайно, він не знов підпису. Але був надзвичайно вдячний за можливість такого легкого виходу з незручної ситуації.

“Невже?” — скрикнув він. “Справді! Це ж Міллє! Не знаю, про що я думав. Та ж, певно, я пізнаю його.”

Він хотів купити картину, та я відповів, що хоч я не багатий, але вже не такий бідний, щоб розлучатися з такою цінністю. По довгих торгах я згодився продати картину за вісімсот франків.

“Вісімсот?”

Авже ж. Міллє був би продав її за котлету. Я був би щасливий відкупити ту картину тепер за вісімдесят тисяч. Та все це не вернеться.

Мною намальовану віллю власник її купив у мене за сто франків. Я був би продав її за десять, та, будучи учнем такого великого учителя, не годилося.

Виславши Міллєтові вісімсот франків, я помандрував далі. Та вже не пішки. З того часу я вже ніколи не подорожував пішки. Продавав я по одній картині денно і ніколи не намагався продати дві. Продаючи, завжди заважував клієнтові, що роблю дурницю, продаючи Франсуа Міллєта, бо він не проживе і трохи місяців, а

## ЛЬОСУВАННЯ КАРТИН

В понеділок, 24 листопада, відбулося в Редакції "Ми і Світ" льосування картин. На жаль, цим разом було не багато учасників конкурсу і тому льосовано тільки малу картинку.

Щасливий купон був надісланий п. проф. М. Ковалюком з Едмонтону. Пересилаємо йому картинку з нашими щирими гратулляціями.

Одночасно проголошуємо наступний

## ВЕЛИКИЙ РІЗДВЯНИЙ КОНКУРС

Участь у цьому може взяти кожний Читач нашого журналу, який надішле нам долічений тут купон і 1 дол. Хто не хоче вирізуванням купону нищити журналу, може написати своє прізвище й адресу на звичайній карточці.

Гроші з Конкурсу призначені на розбудову нашої Картиної галерії і допомогу Мистцям.

Залежно від кількості учасників конкурсу буде вильосувана дешевша чи дорожча картина, або й більше картин українських мистців.

### КАРТИННА ГАЛЕРІЯ "МИ І СВІТ"

Моя цеголка на розвій рідного мистецтва



Ім'я і прізвище: \_\_\_\_\_

Адреса: \_\_\_\_\_

Підпис

тоді вже не можна буде і докупитися його.

Це був мій плян продажу та реклами. Всі погодилися на нього ще перед відходом. І всі були успішні з цим. Я і Клод ішли пішки два дні, боїлися розголошувати славу Міллета заблизько його рідної околиці. Але Карл, здібний безсовісний батяр, — лише пів дня. Потім він завжди подорожував, як принц.

Час-від-часу нам вдавалося намовити якогось місцевого видавця пустити в пресу статтю про Міллета, не як про нововідкритого талановитого артиста, але як про давно всім відомого майстра, ніякої похвали його творів, лише замітку про стан його здоров'я, часом поліпшення, часом загрозу. Ми назначували ці статті та посилали їх нашим клієнтам, яким ми продавали Міллетьові картини.

Карл дуже скоро опинився в Парижі і вів пропаганду широким розмахом. Він сприятеливався з кореспондентами, через яких поміщував замітки про стан здоров'я Міллета в англійську пресу по всій Европі й Америці.

По шістьох тижнях нашої роботи ми всі зустрілися в Парижі і стримали продаж Міллетьових картин. Розголос вже був такий великий, ситуація така зріла, що було б

помилкою не діяти швидко. Ми написали Міллетьові лягти негайно в ліжко і відігравати тяжко і безнадійно хворого, бо він має вмерти до десятьох днів, — якщо встигне.

Ми порахували, що всього було продано вісімдесят п'ять малих картин і студій за шістдесят дев'ять тисяч франків. Найкращий продаж зробив Карл, продавши "Ангелюса" за дві тисячі двісті франків. Як ми раділи з того, не підозріваючи, що близько був той день, коли Франція буде змагатися за власність цієї картини і вона дістанеться чужинцеві за п'ятдесят п'ять тисяч франків готівкою.

Того вечора ми мали розкішну вечерю з шампанським, а на другий день Клод і я вирушили назад в село доглядати хворого Міллетьа і тримати здалека небажаних відвідувачів. Щоденno ми пересилали Карлові до Парижу бюллетені про стан здоров'я хворого, які він опубліковував у французькій і закордонній пресі для інформацій вичікуючого світу. Нарешті прийшов сумний кінець і Карл не забарився прибути на допомогу в похороннім обряді.

Ви пам'ятаєте той величавий похорон, який струснув цілим світом і всі вельможі старого і нового світу прибули на нього, щоб замані-

фестувати свій жаль по такій великій втраті.

Четверо нас нерозлучних несли труну, не допускаючи нікого допомогти. Труна, розуміється, не мала нічого в середині, крім воскової фігури і хтонебудь з носіїв міг легко набрати підозріння, сулячи по тягару.

Отож ми, всі ті самі четверо нерозлучні, що переживали разом голод і тяжкі часи, тепер, теж разом, несли труну.

"Які четверо?"

"Ми, Міллс допомагав теж. Перебраний, розуміється. Перебраний, як далекий родич."

"Дивовижно."

"Але правдиво. Не забуйте, що Міллетові картини набрали величезної вартості. Ми не знали, що робити з грішми. Сьогодні в Парижі живе чоловік, який є власником сімдесяти Міллетових картин. За них він заплатив два мільйони франків. Не згадуючи вже тих стосів шкіців і студій, що

Міллс напродукував за останні шість тижнів. Ви здивуєтесь, почувши ціни, по яких продаємо іх сьогодні. Якщо ми ухвалимо продати сдину.

"Це чудова історія. Дуже небувала."

"Так," — згодився Сміт.

"А що сталося з Міллсом?" — поцікавився я.

"Чи ви вмієте берегти тамницю?"

"Вмію."

"Ви пригадуєте того чоловіка в ідалльні? Це був Франсуа Міллс."

"Сило —"

"Небесна" — докінчив за мене Сміт. "Один раз ім не вдалося заморити генія і тоді покласти в чужі кишені гроши, які належали йому. Цей співець не дозволив випомпувати свого серця, не будучи слуханім, в заміну за холодну церемонію великого похорону. Ми подбали про це..."

Переклада  
Нatalka Спольська

### ЗАЛІЗА В НАШОМУ ОРГАНІЗМІ НА ОДНОГО ЦВЯШКА

У людському тілі є 3 до 5 грамів заліза, отже не більше як на одного цвяха, а однак ця кількість є конечною для життя організму. Як заліза меншає, людина попадає в анемію. Залізо виконує в тілі ролю "транспортера кисія". Як його не достає, тоді меншає продукція гемоглобіни і червоні тільця крові бліднуть.

Особливо діти й майбутні матері потребують істі багато харчів, які мають складних заліза, отже печінку, зелену й сушену геродину, чеколяди, воловину, мучні страви, яйца. В немовляти по 6 місяцях вичерпується вже запас заліза, яке він дістав від матері, і тоді йому треба давати його в харчах.

## 40 РОКІВ ТОМУ ЗАКІНЧИЛАСЬ ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА

Звичайно, не для України, бо тоді ще тільки розгорялися її гризливі визвольні змагання. Але західний світ тоді не помічав того змагу і тепер його не враховує, відзначаючи сорокові роковини першої капітуляції Німеччини...

Минула п'ята година ранку. Серед темряви, насыченої моякою, заблисlo жовтаве світло ліхтарки й зарисувалось п'ять постатей — три військові і дві цивільні, — що сходили із ступенів поїзду. Це був поїзд французького маршала Фоша, що того історичного дня — 11 листопада 1918 року, стояв на відстані яких 500 метрів від села Ретонд.

Ще 8 листопада, о год. 7 ранку, прибув поїзд з німецькими парламентарями і затримався на паралельних рейках напроти поїзду маршала Фоша. Склад німецької делегації був такий: державний міністер Ерцбергер, генерал-майор фон Вінтерфельдт, уповноважений міністр граф Оберндорф, капітан Вансельєв і капітан фон Гельдорф (перекладачі). Важкі дощеві хмарі нависли низько над землею. Залишки пожовкленого мертвого листя висіли на обпалих артилерійним вогнем довоюлишніх деревах.

Верховний командант альянсійських військ маршал Фош повідомив, що він прийме німецьку делегацію о год. 9-ій.

### У ресторанному вагоні

Це в колишньому ресторанному вагоні, що його дві залі сполучено в одну, засіли при довгому столі репрезентанти Німеччини й Антанти.

Маршал, схильований, але дуже опанований, привітав по військовому німецьких делегатів. Опісля відбулась презентація членів делегації. Ерцбергер назвав імена своїх спітво-варишів, а маршал Фош представив своїх: першого лорда енглійської адміralітії сер Россіана Віміса, англійського контр-адмірала Говпа і шефа французького генерального штабу генерала Вейгандса.

Після цього мін. Ерцбергер подав маршалові свої повноважності, підписані німецьким канцлером, які давали йому право переговорювати в справі перемир'я.

Взявши в руки німецький документ з повновластями, маршал Фош вийшов до сусідньої кімнати, щоб іх докладно пропустідіювати. По кількох хвилинах вернувся і велів чотирьом німецьким делегатам сісти по другому боці стола. При двох кінцях, один напроти одного, сіли перекладачі: капітан фон Гельдорф і Ляперш.

### Чого ви прийшли?

Перший відізвався маршал Фош, поставивши німцям питання?

— Чого ви прийшли?

Ерцбергер: — Ми прийшли, щоб дістати пропозиції альянтських держав, що стосувалися б замирення на землі, на морі і в повітрі, на всіх фронтах і в колоніях.

Маршал: — Я не маю для вас ніяких пропозицій.

Оберндорф: — Ми хотіли б дізнатись, на яких умовах Альянти погодилися б на перемир'я?

Маршал: — Я не маю для вас умов...

Ерцбергер (сконфужено): — Але ж президент Вілсон...

Маршал (сухим голосом): — Я на те тут є, щоб відповісти вам, коли ви попросите про перемир'я. Чи ви просите про перемир'я? Якщо просите, то я готовий подати вам умови, на яких можете його дістати.

Ерцбергер і Оберндорф (одночасно): — Я (так).

Тоді генерал Вейганд прочитує текст, пропонований альянтськими урядами.

Ерцбергер: — Чи можу познайомити з цими пропозиціями мій уряд?

Маршал: — Ви можете вислати їх спеціальним післацем.

Ерцбергер: — З уваги на важку комунікацію прошу, щоб речеңець визначений на 72 години продовжити до 84 годин.

Маршал: — Речеңець 72 години визначений альянтськими урядами й він буде додержаний.

Зчери генерал Вейганд читає спеціальні клявзуї до перемир'я, намічені чотири дні раніше у Версалі.

Ерцбергер та ген. Вінтерфельдт намагаються виєдиати припинення воєнних дій та злагодиення мирових умов. Гово-

рять про внутрішні заворушення, проabdикацію кайзера, загрозу голоду, революту в армії.

Маршал не міняє своєї пропозиції і 9 листопада визиває шифровими телеграмами командантів армій посилити збройні акції, щоб остаточно зламати ворога.

### Перемиря підписано

В дні 10 листопада відбувається оживлена виміна хот і врешті ввечері надходять з Берліну три шифровані телеграми. Німецький уряд приймає запропоновані умови: державний міністр уповноважений підписати договір. Маршал Гінденбург, "бажаючи припинити пролив людської крові", просить негайно припинити вогні дій.

О год. 2,15 ранку, 11 листопада, у вагоні маршала Фоша починається остання конференція. Генерал Вейганд читає остаточний текст умов, поставлених Німеччині. Кожий артикул читається вдруге й перекладається.

О год. 5,10 ранку кладуть під умовою свої підписи, — наперед маршал Фош, а опісля мін. Ерцбергер. Пригноблені німецькі делегати повертаються до свого поїзду, що відвозить їх до кордону, де залишились їх авта.

Маршал Фош дає останній наказ арміям і від'їжджає до Парижу, везучи своєму урядові — Клемансові та Пуанкарє умови перемир'я. А в міжчасі передається по штабах доручення, щоб о год. 11-ї припинити воєнні дії. Воєнні дії Першої світової війни, що тривала майже 52 місяці. Вздовж довгого французького фронту залу-



## ПОВІДОМЛЕННЯ

для не-імігрантів,  
які бажають залишитися  
в Канаді

Департамент Громадянства й Іміграції прийме заявки (прохання) на постійний побут від не-імігрантів, які прибули до Канади перед 23 серпня 1958 року.

Ті, хто прибув до цієї країни як не-імігрант перед тією датою і бажає замешкати в Канаді, повинні звернутися в справі виєднання постійного побуту ("лендінг") до найближчого іміграційного уряду, можливо як найчасніше, але на всякий випадок ПЕРЕД 1 БЕРЕЗНЯ 1959.

Всі заявки (прохання) будуть розглядані індивідуально, беручи до уваги іміграційні вимоги.

ПО 1 БЕРЕЗНЯ 1959, заявки (прохання) на постійний побут від не-імігрантів в Канаді будуть розглядані строго за вимогами Іміграційного Акту і Правил.

*John L. MacLoughlin*  
Міністер Громадянства  
й Іміграції

нав переможний спів "Марсельєзи". Звуками дзвонів з усіх церков вітав Париж мир, який мав тривати всього тільки 21 років, щоб опісля дати місце ще жахливішій і ще кривавішій Другій світовій війні.

#### Остання жертва

Останньою французькою жертвою війни, а мабуть і останнім воїном, що впав на фронті Першої світової війни, був французький воїн Адам.

11 листопада, о год. 10.45 французька патруля під командуванням лейтенанта Бушлета наткнулась на німецьку стежу і взяла її в полон. За стежею з'явилось дві німецькі сотні, на які французи відкрили вогонь. Німці відповіли вогнем і єдіній кульі впав стрілець Адам. Він згинув вже в кілька хвилин по год. 11-їй, тоді коли вже офіційно зобов'язувало перемир'я.

#### Доля пропам'ятного вагону

В ліску, де підписано перемир'я, французи влаштували круглий майданчик і в його центрі поклали таблицю з написом: "Тут, 11 листопада 1918, зламалась злочинна пиха німецької імперії, переможеної війними народами, що їх бажала усярмити". Місце, де стояв вагон, позначене гранітним каменем, а сам вагон заховано в музеїному павільйоні.

Коли німці в Другій світовій війні здобули Париж, то 21 червня 1940 року вони уставили вагон на тому самому місці, де він перебував 11 листопада 1918 року, і в присутності Гітлера французька делегація, очолена ген. Гунцігером, підписала під подиктованим їй пе-

## ПЕРЕВИБЕРІТЬ МЕЙОРА ФІЛЛІПСА



**НАТАН ФІЛЛІПС**

за час свого урядування зробив Торонто найкращим місцем на мешкання, на працю й на фамілійне життя.

Він впровадив удосконалення в муніципальному урядуванні, гармонію поміж етнічними групами, розбудував парки, культурне життя, попівшив комунікацію, сприяв кращій розв'язці мешканцевих проблем, планує будову нової ратуші і т. д.

**1 ГРУДНЯ  
голосуйте на  
ФІЛЛІПСА**

**майора  
ДЛЯ ВСІХ!**

реможною Німеччиною миро-  
вим договором. В кілька днів  
після цього цей історичний вагон  
і пропам'ятну плиту відвезено  
до Берліну, а майданчик  
зруйновано.

11 листопада 1944 року за-  
ставлено німецьких полонених  
наново відбудовувати майдан-

чик, наступного року поставлено  
но знову колишню пропам'ятну  
таблицю, а в кілька років при-  
мищено в музеїному павільйон-  
ній вагон, зовсім подібний до  
 vagону Фоша, але інший, — вагон  
Фоша знищила одна з бомб,  
скинутих на німецьку столицю.  
(мк)

## АМЕРИКАНСЬКІ ЖІНКИ ХОЧУТЬ ПРОСТОРІШИХ МЕШКАНЬ

Недавно відбувся у Вашингтоні конгрес, присвячений пробле-  
мам влаштування житлових будинків. Спеціалісти у цих питан-  
нях, які брали участь у нарадах, були просто заскочені поставою  
американських жінок. Виявилось, що американська жінка категорічно  
домагається просторішого мешкання. "Візьміть собі — каже  
— всі технічні удосконалення, але дайте мені таке просторе меш-  
кання, як мала моя бабка!"

Звичайно, що технічних уліпшень американські жінки зріка-  
тися не думають, а тільки вимагають, щоб ними вивінувати не  
дві-три кімнати, а мешкання з вісмох чи дев'яти кімнат. Вимрі-  
ний дім повинен бути поверховим, досить віддаленим від міського  
центрю, але одночасно не сміє находитись вже "на селі". Кожний  
член родини, навіть дитина, повинен мати свою кімнату, в якій  
він почувавбися "в себе вдома".

Кожна кімната такого ідеального дому повинна мати своє  
власне акліматизаційне влаштування та бути ізольованою від зов-  
нішніх звуків. Отже кожний може спати в якій завгодно темпе-  
ратурі, дихати "до вподоби", яким забагне запахом (цей — запа-  
хами сосни, той — запахом левад). Могтиме також слухати жур-  
чання потічка, чи співу жайворонків. Ламп не буде: самі мури  
яскітимуть таким чи сяким світлом, якого інтенсивність і колір  
можна буде довільно міняти. Не буде ні ключів, ні замків, —  
двері будуть відчинятися при самому тільки найближенні чи по  
вимовленню шифру. Телевізія буде скрізь: пані дому буде бачити,  
хто дзвонить до дверей, як грається за стіною її синок... За на-  
тисненням гудзика зміститься сама підлога в кухні чи лазничці.  
Спеціальні апарати вбиватимуть всі бактерії та поглощувати по-  
рохи, отже не треба буде прибирання. Простирадла та рушники  
з целюльози по забрудненні будуть викидатися, отже не буде  
прання. Фотелі автоматично будуть достосовуватись до форм тіла  
і даватимуть автоматично приємне світло для читання. Досить  
буде вкинути одяг в електронічну скриньку, а звідтіль він вийде  
вичищений та випрасуваний. Харчі приноситимуть з крамниць  
в спеціальному опакуванні, яке можна буде включити до елек-  
тричного струму і по короткому часі будуть вони зварені чи  
спечені. Отже ні кухні, ні миття горшків!...

## 3 ТАЄМНИЦЬ ВСЕСВІТУ

Астрономія — чудесна наука. За влучним виразом французького вченого Домініка Араго, вона не потребує прикрашень, бо предмет її вивчення — зоряне небо — сам собою прекрасний.

У немеркунчий літопис перемог астрономії назавжди увійшли імена Миколи Коперніка, Джордано Бруно, Гелілео Галілея, Йоганна Кеплера, Ісзака Ньютона та багатьох інших учених. З покоління в покоління передає людина свої знання про величезний навколишній світ.

Що ж являє собою цей світ? Не буде перебільшеним сказати, що в безмежному просторі сонячна система має мікроскопічний вигляд. При наших звичайних земних уявленнях важко навіть знайти мірило для космічних відстаней і розмірів. Недаром астрономи обчислюють іх "світловими роками". Промінь світла, поширяючись із швидкістю 300.000 кілометрів на секунду, пробігає за один рік 9,5 більйона кілометрів. Але й ця величина, яку важко навіть уявити, в масштабах Всесвіту здається мізерно малою. Простір доступний сьогодні для вивчення, охоплює сферу діаметром у кілька мільярдів світлових років. А тимчасом астрономія, маючи справу з величиною космосу, займається всім, що населює його: від зірок-вегететів аж до найдрібніших елементарних частинок.

**Балони — ракети — супутники...**

Донедавна про астрономію казали, що об'єкт досліджень цієї науки можна тільки бачити. "Дивись, але не чіпай", як влучно висловився з цього приходу данський астроном Е. Герцшprung. Про безпосереднє вивчення небесних тіл і явищ лишалося тільки мріята.

Однак наука не стоїть на одному місці: вчорашию мрію вона перетворює в дійсність, і те, що раніше вдавалось лише роздивитись, та й то не в усіх подрібицях, скоро можна буде "помацати". Запуск штучних супутників Землі відкриває нову еру в розвитку астрономічної науки.

Ще в минулому столітті вчені успішно використовували аеростати. Застосовують іх і нині. Так, французький астроном А. Дольфус піднімався на висотному аеростаті і спеціальним телескопом фотографував структуру сонячної поверхні. Цікаві результати одержано ученими США, які за допомогою балонів підняли на велику висоту телескопи, обладнані швидкісною кінеснімальною апаратурою.

Широко застосовуються для астрофізичних вимірювань та вивчення спектрів спеціальні ракети. Обладнані спектрографами, вони прориваються високо за межі густої атмосфери, даючи змогу більш докладно

**ВИБЕРІТЬ**



# BRAND

**МЕЙОРОМ**

**ТОРОНТО**

**Найкращий на цей пост**

**Вибори 1 грудня ц. р.**

вивчити ультрафіолетові області сонячного випромінювання. Проте дуже довго пробути на висоті ракета не може. Ось чому великий інтерес викликає

застосування апаратури, встановленої на штучних супутниках.

### **Космічні пригоди Землі**

Той, здавалось б, дивовижний факт, що географічні полюси Землі склонні до подорожей, встановлено давно. Північний і Південний полюси, зміщуючись щодо земної осі, описують складну криву, що може поміститися на площі квадрата із стороною 30 метрів. Неважко здогадатися, що це зміщення приводить до зміни широти. Отже, для точного визначення положення Землі слід вносити відповідні поправки.

Протягом довгих років добове обертання Землі вважали ідеально рівномірним. Отже, не дивно, що саме його було обрано "хоронителем" сталого часу. Та ось на зміну "точним" годинникам прийшли досконалі кварцові та атомні. Вони зруйнували стари уявлення. Як з'ясувалося, приплив й відплив води в океанах, що викликає місячне тяжіння, подібно до величезних гальмових колодок, трохи стримують темп обертання нашої планети, щороку подовжуючи період цього обертання приблизно на чотири десятитисячних секунди. Вимірювання дали змогу встановити, що й саме обертання Землі далеко не рівномірне. Бувають сезонні зміни, і секрет іх слід шукати в Сибірі, де сконцентровані додаткові маси повітря вагою близько 15 мільярдів тонн. Якщо обертання Землі порівняти з величезною дізгию, то виходить, що цей додатковий вантаж порушує центрування, викликаючи добове

ЩЕ ПЕРЕД РІЗДВОМ

можуть одержати

## ПОСИЛКУ З ОДЯГОМ

ВАШІ РІДНІ В УКРАЇНІ

якщо вишилете її з Англії

## ЗА ПОСЕРЕДНИЦТВОМ "МИ І СВІТ"

Наши посилки, висилані через українську висилкову фірму ЧУМАК і С-КА в Лондоні, доходять в Україну вже за три тижні.

Наши ціни найнижчі,  
обслуга найкраща,  
достава гарантована

На добавок, — заробіток з посилки залишається в українських руках та служить пропаганді української культури.

За 50 дол. можете вже вислати Рідним дуже цінну посилку з включенням усіх оплат.

Отже,

ЯКЩО ШЛЕТЕ ПОСИЛКИ РІДНИМ, ТО РОБІТЬ ЦЕ ОБОВ'ЯЗКОВО ЧЕРЕЗ "МИ І СВІТ", БО ДОХІД З НІХ ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ПОКРАЩАННЯ ВАШОГО ЖУРНАЛУ ТА НА РОЗБУДОВУ ПЕРШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАРТИННОЇ ГАЛЕРІЇ.

На бажання, висилаємо каталог товарів і цінник.

коливання часу на тисячні частки секунди.

### У зоряній безодні

Минуло вже понад три з половиною століття з тієї пам'ятної для науки ночі, коли Галілей уперше спрямував свою телескопічну трубу в зорянє небо. Відтоді людське око, озброєне значно досконалішими оптичними приладами, дедалі глибше й глибше проникає в таємниці космосу. Численні радіотехнічні засоби дають нам змогу не лише побачити, а й послухати радіошепот далеких зоряніх скupщень, дослідити багато цікавих явищ у безодні Всесвіту. Спектральний аналіз збагачує астрофізиців відомостями про життя речовини в атмосferах зірок та в глибині їх надр. Вивчаючи ці процеси, людина відкриває багато нового. У так званих "нестаціонарних зірках" відбуваються вибухи, в мільярди разів потужніші за вибух водневої бомби. Вивчення зоряніх систем нашої Галактики трохи підняло завісу над процесами формування зірок, що тривають і нині, причому нові зорі утворюються цілими сім'ями, іх групи дістали назву "зоряні асоціації".

Американські вчені, маючи

в своєму розпорядженні найбільше оптичне око на Землі — телескоп Паломарської обсерваторії, провели цікаві дослідження зовнішніх галактик і спостереження слабих зірок. Успішно гивчають міжзоряну речовину голляндські астрономи на чолі з професором Я. Оортом.

На одному із засідань, присвяченому подвійним зіркам, вчені багато дискутували, чи є планети в інших зірках. Ще п'ятнадцять років тому американський астроном Страндт, вивчаючи рух подвійної зірки 61 у сузір'ї Лебедя, виявив її закономірні коливання. Вчені вважають, що коливання зірки 61 викликані наявністю невидимого супутника, в десять разів більшого за планету Юпітер.

Серед численного зоряного "населення" багато зірок перемінного бліску. Їх світіння змінюється по-різому: від кількох годин до багатьох років. Існує припущення, що тіла цих зірок безперервно пульсують — "дихають". Серед них є певна категорія — так звані цефеїди. Світіння цефеїд дуже нагадує блимання маяка. Тому з цілковитою підставою їх можна назвати маяками Всесвіту.

Н. Р.

### СВЯТОЧНІ БАЖАННЯ ЧЕРЕЗ "МИ І СВІТ"

Як і попередніми Святами, помістимо бажання, які наші Читачі захочуть переслати через наш журнал своїм Рідним і Знайомим.

Ціна бажання на два друковані рядки — 1 дол., на 5 друкованих рядків — 2 дол. Останній реченець надсилики — 20 грудня.

## ПЕРШИЙ КИЇВСЬКИЙ АРХЕОЛОГ

Перші справжні археологічні розкопки в Києві робив Кіндрат Лохвицький — скромний службовець, палкій любитель історії. Довгі роки мріяв він переїхати до Києва, сподіваючись тут досліджувати сиву давнину. В 1823 році мрія Лохвицького здійснилась: він оселився в Києві. Не гаючи часу, він починає вивчати матеріали київських архівів та бібліотек, зустрічається з відомими вже тоді істориками.

Найбільшу увагу Лохвицького привертали руїни стародавньої столиці — рештки церков і палаців, оборонні вали “міста Володимириового” і “міста Ярославового”, численні могили.

У жовтні 1824 року під керівництвом К. Лохвицького почали розкопувати Десятинну церкву, збудовану наприкінці Х століття. В результаті цього наукова збагатилася цінними відомостями про стародавній Київ. Як виявилось, древня Русь і її столиця зовсім не були такими відсталими й дикими, якими їх описували німецькі історики Байер, Міллер і іх послідовники. Перед очима вчених постав прекрасний зразок стародавньої української архітектури, яка красою і витонченістю не поступається перед найкращими творами світової архітектури.

На 1832 рік Лохвицький вирішив розгорнути в Києві археологічні розкопки в ширших масштабах. За його ініціативою серед численних любителів місцевої старовини були зібрані

пожертвування. На ці кошти Лохвицький зробив розкопки на Подолі, де були знайдені рештки стародавнього монастиря.

Ще в 1822 році журнал “Севериній архів” опублікував малюнок Золотих воріт, виконаний у 1651 році голландським мальцем Вестенфельдом. Цей малюнок знайдено серед паперів померлого в Петербурзі останнього польського короля Станіслава Понятовського. З дня опублікування малюнка минуло багато років. Ворота, збудовані Ярославом Мудрим! Як розшукати їх, вивчити, зробити загальнодоступним пам'ятником? Археолог знов, що 100 років тому вони були засипані землею і зрівнялися з валом фортеці.

Лише в 1832 році Лохвицькому пощастило знайти ворота, коли їх почали розкопувати, знайдено чимало речей XII і пізніших віків, нейцівавішим було озброєння стародавнього вершника: списи з кільцем і ратище, залізні стріли, залишки уздечок і підкова. Тут же, в землі, Лохвицький знайшов “6 каратів золота листового від воріт”, так було виявлено, чому парадні ворота “міста Ярославового” називалися Золотими.

Розкопки показали високий рівень стародавнього українського будівельного мистецтва. Дивуючись, яке міцне у давнину було мурування, Лохвицький відзначив: “Коли ця древня будівля через вісім віків за-

лишилась така місця, що ломом не можна відокремити цемент од цегли і дикого каміння, то залишки Золотих воріт можуть постоїти ще 10 віків при зберіганні господарсько-му". Найкращим доглядачем воріт був сам Лохвицький. Як сповіщав журнал Міністерства народної освіти за 1836 р., завдяки клюпотанню Лохвицького, "зроблено розпорядження про звільнення стін Золотих воріт від тиску, створюваного земляним валом, що загрожував, особливо правій стіні, падінням". В 1834 р. верхню частину Золотих воріт для збереження від дії атмосферних опадів, за вимогою Лохвицького, скріплено вапном і вкрито зализом, а стіни воріт з'єднано зализними в'язями.

К. Лохвицький розкопав у 1833 році рештки і другого пам'ятника — Ірининської церкви, збудованої за часів Ярослава Мудрого водночас із Золотими ворітами; церква стояла на розі теперішніх вулиць Володимирської і Ірининської.

Довідавшись про місце розташування Ірининської церкви, Лохвицький почав розшукувати могили Аскольдового друга — Діра: як свідчить літопис, "Дірова могила" була "за святою Іриною". Могилу знайти не вдалося, але на досить великій території від Золотих воріт до самого "міста Володимирового", яке починалося по трасі нинішньої Великої Житомирської вулиці, було знайдено чимале кладовище, поховання IX-X віків.

Все ж найдетальніше дослідження кладовища зроблено лише в наші часи. Археологічна експедиція АН УРСР в 1936 і

1940 роках, вивчаючи інвентар поховання "чорного люду" і могил дружинної знать, відтворила яскраву картину життя міста IX-X віків.

Багато уваги К. Лохвицький приділяв вивченю решток древньоукраїнських укріплень: підраховував первісну висоту і товщину валів, намагався встановити розташування зруйнованих башт і воріт. В 1834 році він почав обслідувати ряд паль у фортеці біля Андріївської церкви. Він припустив, що палі с рештками стародавніх воріт. Розкопки підтвердили це. Давній план Києва свідчить, що в Андріївській частині "верхнього міста" було двоє воріт, одні — Бatiєві (Софіївські) — вели до Золотих воріт, другі — Київські — були збудовані на початку Андріївського узвозу. Палі, знайдені К. Лохвицьким, і були решткою цих Київських воріт.

Лохвицькому належить заслуга організатора першого археологічного музею в Києві, заснованого при Київському університеті в 1837 році. Його фонди складалися з великих колекцій

## ДО УКРАЇНСЬКИХ МИСТЦІВ

Українські мистці, які за інтересовані продажем іхніх картин в Галерії "Ми і Світ", зволять ласкато порозумітися з нами чи особисто чи дорогою кореспонденції.

Ми зацікавлені також посередництвом у продажі різьб та вишивок. Рефлектуємо тільки на спрямі мистецькі речі.

стародавніх монет, медалей, зброй та інших предметів.

Відзначаючи заслуги Лохвицького, треба пам'ятати і про те, що розкопки робив він інколи насілкі, на "дрібниці" майже не звертав уваги, в результаті чого для науки назавжди втрачено дуже цінні пам'ятники. Часом археолог, не маючи очевидних фактів, поспішав з висновками і через це не раз помиляється.

Все ж імені К. А. Лохвицького заслужено належиться найбільша пошана.

Л. Ситенко

### ТАЄМНИЦЯ СТАРОВИННИХ ФРЕСОК

Історики стародавньої української літератури вважали, що виникнення на Україні літературної драми припадає на 20-30-і роки ХVII століття. Іван Франко у 90-х роках висловив припущення, що початок української літературної драми слід шукати в XII столітті у "дійствах", перенесених на Київську Русь з візантійської культури. Вивчення історичних джерел підтверджує думку І. Франка. Так, у фресках Київської Софії, ми зустрічаемо й зображення старовинних церковних "дійств", що відбувалися в ті часи в церкві й навколо неї.

Одна з них (на лівій стороні хорів) відтворює сюжет відомої біблійної історії про трьох юнаків, яких цар Навуходоносор за непокору наказав кинути у вогонь. У цій фресці й відображенна старовинна драма, так зване "Пещное действие", яке раніше ставилось у Візантії, а потім з прийняттям християнства, було переенсene в Київ-

ську Русь. Дбаючи про розвиток культури своєї батьківщини, придворні Ярослава Мудрого запозичили це "дійство" у візантійців і виховували у київських глядачів не тільки вірність християнській релігії, а й патріотичні почуття — відданість своєї батьківщині й народові.

У XII-XIII століттях, як свідчать інші фрески й нотатки у літописах, відбувались у містах такі театралізовані "дійства", як зустріч князів і проводи воїнів у походи на ворогів.

Нове піднесення церковних "дійств", отже й літературної драми, намітилось на початку ХVII століття в зв'язку з посиленням визвольної боротьби українського народу.

Українські письменники стали частіше звертатись до традицій писемності Київської Русі. Ось чому знову з'явилось і "Пещное действие", що повторяється у виданнях требника Гедеона Балабана 1606 року та в Київському требнику 1646 року, та інші "дійства".

Особливо цікавим було "дійство" літопроводства — проводи старого і зустріч нового року, яке влаштовували в Києві й Львові 1 вересня. Текст цього "дійства" надрукований у Львівському требнику 1645 р. і требнику Петра Могили 1646 року.

Перше масове "дійство" з елементами театралізації було єлаштоване в грудні 1648 р. в Києві на честь Богдана Хмельницького після перемоги на ріці Пілявці. Виступали з декламаціями студенти Київської колегії. Після 1648 р. вільно влаштовувались у Києві пишні "дійства літопроводства".

## **БАШТИ ПАЛАЦУ ВІФЛЕН**

Старовинний палац Віфлен, розташований коло озера Леман, недалеко від Женеви у Швейцарії, який має такий мирний і спокійний вигляд на цьому фото, був у стародавні часи місцем трагічних подій.

Невідомо, коли було його побудовано, — очевидно за дуже давніх часів. Але відбудовано і добавлено чотири башти, які й відіграли таку значну роль в його історії, — у дів'ятому сторіччі.

Ось про що довідуюмось з паперів архіву, що зберігся у палаці.

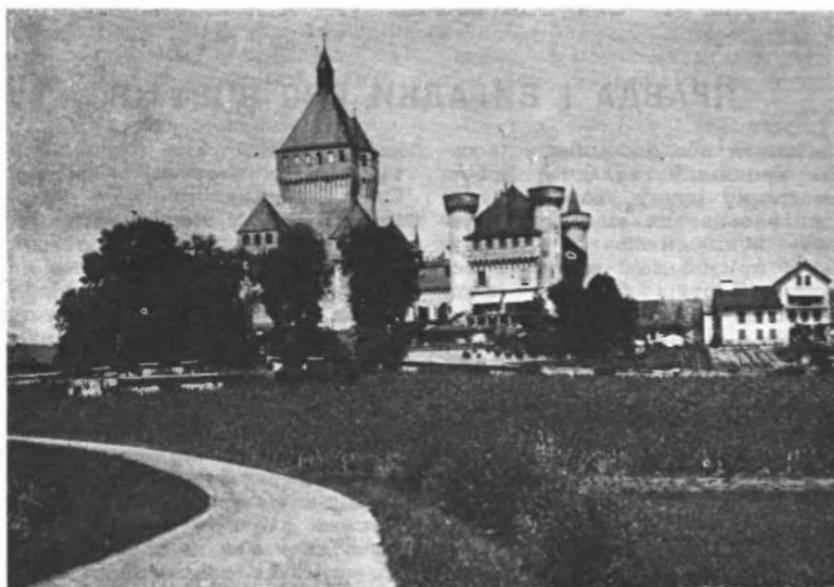
Королева Берта, дружина Рудольфа II, короля Малої Бургундії (так тоді звалася ця країна), побудувала цей палац для себе й пишно його прикрасила. Після смерти короля, в 932 році, вона одружилаась з королем Льомбардії. Залишаючи свою країну, вона пороздавала палаці і землі своїм нейублюбленішим підданим. Таким чином власником палацу Віфлен опинився хоробрий, але одночасно гордий і жорстокий лицар, сер Гrimoальд. Хоч був він уже не молодий, але думка про одруження до того часу ніколи не приходила йому до голови; полювання на диких звірів і війни з сусідами були його єдиним заняттям.

Одергавши в подарунок чудесний палац, сер Гrimoальд захотів забезпечити спадщину.

Красуня Ермансь, дочка одного з васалів королеви, здалася йому підходячою парою. В ті часи батьки не мали звичаю питатися у своїх дітей згоди на шлюб і, хоч Ермансь такий наречений зовсім не був до серця, вона не посміла спротивитись батьківській волі.

Була ж Ермансь не тільки вродлива, але й доброї вдачі. Однак все те не чарувало жорстокого лицаря, він бажав лише мати сина. Коли ж замість сина народилася дочка, то його гніву не було кінця. Він наказав відібрati дитину від матері і посадити в одну з башт, разом з якоюсь жінкою з сусіднього села, яка її доглядала. Одночасно заборонив своїй дружині бачитись з дочкою, аж доки вона не подарує йому сина.

Але не щастило біdnій Ермансь, вона мала після того ще дітей, і то все були дівчата, яких жорстокий батько негайно заточував у башти. Коли народилася четверта дівчинка, то сер Гrimoальд аж занімів від люті. Ще він не встиг прийти до себе, як біdnа дружина, скопивши дитину, сказала, що ні защо на світі не віddасть її. Ця сміливість так вплинула на сера Гrimoальда, що він не відібрав дитину, а наказав заточити в останню башту свою дружину разом з дочкою. Сам же він, маючи на меті одружи-



Старовинний замок Віфлен

тись з кимсь іншим, сповістив, що його дружина вмерла. З вузенького вікна-бійниці башти Ерманс бачила свій, штучно влаштований, похорон.

Багато років проминуло з того часу, не раз намагалася Ерманс щось довідатись про своїх трьох дочок через прислужника, який приносив їй у заточення все потрібне для життя і, нарешті, дісталася листа від чоловіка, що її дітей давно немас в живих. Гірко було бідній жінці про те довідатись, але її діти були вже поза межами влади жорстокого батька і ця думка давала їй заспокоєння.

Але не мав спокою сер Гримоальд. Жодна дівчина не хотіла одружитись з ним, бо дaleко рознеслася вістка про долю його дружини і дітей.

Якось пізно ввечері прийшов до них слуга сера Гримоальда і наказав негайно іти з ним, бо сер Гримоальд є важко хворий та хоче їх бачити. Увійшовши в кімнату свого чоловіка, Ерманс побачила коло його ліжка трьох дівчат — своїх дочок.

Грізний і хоробрий сер Гримоальд, який не боявся ніякої небезпеки і ніяких ворогів, боявся відійти на той світ без покання і прощення своєї дружини. Без кінця щаслива побачити своїх дітей живими, Ерманс простила свого чоловіка і виконала його бажання, видавши заміж свою улюблена дочку за його пажа, якого він мав на думці зробити своїм спадкоємцем.

Після смерті чоловіка Ерманс залишилася господинею палацу.

## ПРАВДА І ВИГАДКИ ПРО СПРУТІВ

Спрути або восьминоги (восьмираменници) являють собою своєрідну групу тварин з класу головоногих молюсків. Живуть вони виключно в морях, бо в прісній воді жити не можуть. Спрутів більше знають люди, діяльність яких в тій чи іншій мірі пов'язана з морем, але більшість населення з ними майже не обізнана. Тому уявлення про них буває часом дуже прикрашене різними фантастичними вигадками деяких рибалок, матросів та морських мандрівників.

Поширенню вигадок про спрутів сприяло й те, що сам вигляд іх досить оригінальний, а великі особини живуть, як правило, на значній глибині і рідко потрапляють у рибальські сіті. Коли ж бурею викидало на берег великих спрутів або у відкритому морі морякам доділось іх спостерігати живими, то це завжди спровокає на спостерігачів особливе враження, і уявлення про те, що міг би зробити великий спрут з його довгими хватальними органами ("руками") та численними присосками, з переказу в переказ перетворювались у "дійсні" факти.

Різні вигадки про спрутів виникли ще в ті давні часи, коли люди почали плавати по морю та кораблях. Отже, вже протягом сотень і навіть кількох тисяч років існують перекази, нібито спруті скоплювали своїми величезними шупальцями цілі кораблі і топили їх, або хапали

на палубах моряків і поринали з ними в морську безодню. Один данський єпископ твердив, начебто в Норвезькому морі живуть такі спрути, що коли хоча б один з них випливає на поверхню, то утворюється цілій острів з горами та долинами, і пройти цей острів уздовж можна не менш як за півгодини. Навіть давньогрецький філософ Арістотель, який жив понад дві тисячі років тому, писав на підставі тодішніх переказів, що великий спрут, підходячи вночі до берегів, спустошує всі садки з рибою у воді і наводить жах на собак. Близько чотирьох тисяч років тому спрутів як страшних чудовиськ жителі острова Крети зображували навіть на глиняних посудинах.

Наведені приклади свідчать, що легенди про спрутів справді дуже давні. Однак деякі журналісти і тепер нерідко друкають різні вигадки про спрутів: про захоплення ними моряків з палуб кораблів, про поїдання биків та інших свійських тварин на березі моря і нарешті про захоплення людей, особливо жінок, які купаються. Думаючи про такі "страхи", читачі звичайно зацікавлюються спрутами і запитують про них у своїх листах.

Як видно з даних дослідників, великі розмірами спрути та інші головоногі молюски справді існують, але живуть вони в таких місцях і на такій глибині, що практично не явля-

ють небезпеки для людей. Головоногі молюски, до яких належать спрути, мають тіло, в якому можна розлізнати тулууб, голову і так звані руки, тобто щупальця з присосками. Ці щупальця, які у спрутів мають два ряди присосків, розташовані на голові ніби вінцем, раніше іх називали "ногами", звідки і пішла назва головоногі. За кількістю щупальців розрізняють восьминогих (спруті) і десятиногих (кальмари, каракатиці) головоногих молюсків. Крім того, до цієї класи належать також кораблики, які мають раковину, і вимерлі головоногі молюски амоніти, останні теж мали раковину (мушлю).

Раковини деяких амонітів, наприклад пахідіскуса, знайдені в крейдяних відкладах, досягають 2 метрів у діаметрі. Проте найбільші розміром головоногі молюски з групи кальмарів, як виявилося, живуть і тепер.

Спрути поширені в тепловодних частинах Атлантичського, Індійського і Тихого океанів, а також у таких морях, як Середземне, Червоне і навіть Охорське. В Чорному і Азовському морях іх зовсім немає. Живуть спрути як на значних глибинах, так і в більш мілководних частинах морів і океанів. Під час відливу деякі з них пересиджують певний час, коли немає води, у прибережній зоні. Вони тримаються переважно в укриттях між підводними скелями та камінням і просто на кам'янистому дні, вміють добре плавати, але найчастіше повзають по дну і між камінням. На свою здобич — рибу, крабів, молюсків — нападають спритно і швидко. Для захисту від зорогів більшість спрутів ви-

пускає з свого тіла, з так званого чорнильного мішка, темну рідину, яка каламутить воду і позбавляє переслідувачів видимості.

Спрути — хижі тварини. У них розвинені міцні щелепи, якими вони розривають свою здобич. Проте й самі спруті є здобиччю кашалотів, дельфінів, морських котиків, сивучів, акул і глибоководних риб, буревісників та інших птахів. Найбільш поширені і вивчений звичайний спрут. Тіло його рідко досягає довжини 100 сантиметрів, з них на голову і тулуб припадає близько 20 сантиметрів, а решта — на виправлені щупальця. Серед численних видів спрутів (іх відомо кілька сотень) є дрібні і великі. Найбільші з них мають довжину з щупальцями 2.5 метра і 100 кілограмів ваги. Часто спрути нападають на тварин, навіть більших за себе, але сильна тварина може сама від них звільнитися.

Отже, міркуючи теоретично, великий спрут може напасті на людину під час купання, проте ні одного такого достовірного випадку невідомо. Крім того, доросла людина може сама звільнитися від спрутів, якщо він на неї нападе. Що спруті справді не такі вже страшні, видно з того, що рибалки Японії, Кореї і Південної Європи виловлюють їх близько 360 тисяч сотнарів щороку, бо м'ясо цих тварин досить смачне і вживается як їжа.

Кальмари відрізняються від спрутів формою тіла і тим, що у них не вісім, а десять "рук". Живуть вони у відкритих морях і океанах, плавають з великою швидкістю. Цьому сприяє

торпедоподібна форма іх тіла з двома плавцями в задній частині тулуба. Іноді кальмари вискакують з води і пролітають в повітрі до 100 метрів. Це підтвердили також недавні спостереження норвезьких мандрівників на плоту "Кон-Тікі". Підраховано, що один кальмар, шукуючи іжі, може проплисти за 4 місяці близько 8000 кілометрів. Живляться кальмари переважно рибою, за косиками якої ганяються цілими зграями.

Переважна більшість кальмарів невеликі розміром, але серед них трапляються і дуже великі — найбільші з усіх головоногих молюсків, що жили на Землі. Наприклад, біля Ньюфаундленду хвилями на берег був викинутий кальмар-архітеутіс з довжиною тулуба понад 6 метрів, а всього тіла разом з випрямленими щупальцями — 18 метрів. Важив він майже 2 тонни. Діаметр присосків на його щупальцях дорівнював 20 сантиметрам. Такої ж величини кальмар був виловлений в 1861 році біля острова Мадейри, а кілька менших екземплярів спостерігали водолази і спеціалісти-зоологи в недавній час.

Найчастіше рештки велетенських кальмарів знаходять у шлунках китів - кашалотів. Так стало відомо, що ці великі головоногі молюски справді існують. Але завдяки особливостям свого життя вони рідко потрапляють на очі людям. Є відомості, що подібний кальмар схопив одного американського водолаза під час роботи на дні моря. В журналах писали, ніби то такий випадок підтверджується підводною фотографією. Якщо такий факт дійсно був, то це єдиний з імовірних ви-

падків загибелі людини від головоногого молюска.

На велетенських кальмарів нападають кашалоти, великі акули, а дрібних ідять, крім вказаних тварин, дельфіни, різні тюлени, з птахів — буревісники, топорики, пінгвіни та ін. Для захисту багато кальмарів, як і спруті, мають чорнильні мішки. Велетенські кальмари, які живуть тепер у глибинах Тихого та Атлантического океанів, справді могли б затопити невеликого човна і захопити людину. Однак, оскільки на великих морських глибинах люди не бувають, то практично від цих сучасних велетнів моря небезпеки для них немає. На мілководдях великі кальмари жити не можуть, і коли туди їх викидає буря, вони гинуть. М'ясо кальмарів вживается як інша. Щороку в різних морях світу їх виловлюють тисячами тонн.

Наши відомості про спрутів були б не повні, якби ми не згадали про те, що сучасні головоної молюски являють собою надзвичайно своєрідну і досить високорозвинену групу морських тварин. Їх очі зовні дуже нагадують очі ссавців, зокрема людей. В тілі каракатиць і кальмарів збереглася рудиментарна раковина у вигляді вапняної пластинки. Здавна вживавчи такі раковини, люди думали, що вони мають цілющи властивості, хоч дія їх не могла бути іншою, ніж та, яку роблять будь-які препарати, багаті на вапно. Ці ж раковини по-дібно до пемзи використовували також для шліфування дерева. Чорнильну масу з тіла каракатиць і спрутів вживали

для виготовлення чорнила і малярської фарби — сепії.

Описані особливості сучасних головоногих молюсків протягом тисячоліть сприймали люди незвичайно. Ці молюски, особливо спрути, розглядалися як чудовиська природи, що

сприяло виникненню безлічі легенд і переказів про них, які дійшли і до наших днів. У цих легендах і переказах вигадки рясно перемішані з правою, і лише сучасна зоологічна наука розрізнила дійсність від вигадок.

### "БОРСЕК"

Приїхавши в Румунію, ви зразу ж почуете слово "борсек", а потім неодмінно будете вимовляти його самі. Це назва мінеральної води. Великі й малі пляшки з яскравими етикетками можна побачити всюди — в буфетах, ресторанах, кіосках, на прийомах і в приватних будинках. "Борсек" поширеній в Румунії так само як сіль, гірчиця, червоний перець.

І недаремно. Маючи в своєму складі розчин корисних, необхідних для організму мінералів, ця вода має до того ж приятний смак і дуже підходить до гострих румунських страв. Крім того, нею розводять тут вино, бо румуни вважають, що в чистому виді воно надто міцне і тому неприємне. У складі "борсека" майже немає заліза, через те він надає вину ніжного, легкого присмаку. Вода не втрачає своїх властивостей при тривалому зберіганні.

Ще 150 років тому "борсек" возили у веселій Віденсь на дерев'яних каруцах круглими гірськими шляхами.

Борсек — мальовниче курортне містечко, розташоване на висоті 1,000 метрів над рівнем моря. Красивиди тут ще яскравіші й прекрасніші, ніж на етикетках пляшок. "Румунська Швейцарія" — кажуть туристи. Дивовижної краси розлогі зеленосині ялинин взятку вкриті голубуватим, якимсь не дуже холодним снігом, а над ними — синє глибоке небо.

З-за ялин визирають мальовничі будівлі, архітектура яких гармонізує з гірським пейзажем. Тут вісім санаторій, дитячий профілякторій, велика водолікарня — 500 ванн на день. Хворі п'ють в Борсеку цілющи води, приймають ванни, ходять на ліжах і ідуть звідси рум'яні та зміцілі.

Водами Борсека лікують порушення обміну речовин, хвороби печінки, серцево-судинної системи.

Ось і джерело в облицьованій каменем ниші. Відпочиваючі п'ють воду, наливають її в пляшки, щоб узяти з собою. Жінки вважають, що "борсек" дуже добрий для вмивання — він робить шкіру ніжною і молодою.

На цьому курорті налічується понад 30 джерел мінеральних вод різної якості й властивостей. Останнім часом з'явилось багато наукових праць, присвячених вивчення цих джерел.

"Борсек" п'ють не тільки в Румунії. Цю смачну мінеральну воду експортують через порт Констанцу в інші країни.

I це, і те

## СЕКВОЙЯ ГІГАНТСЬКА

Південний берег Криму з його теплим, м'яким, майже субтропічним кліматом відзначається цікавою і оригінальною екзотичною деревною флюорою. Вона збагатила природні краєвиди півострова і прикрасила чудові парки пишним вбраним. Серед шпилькових екзотів Криму можна побачити чудові дерева піраміdalного кипарису та різноманітні з розлогими коронами справжні кедри, які походять з Індії, Близького Сходу і Північної Африки. Тут росте і знаменита сосна-пинія або італійська зонтична сосна з характеристичною кулястою короною.

Але найбільше враження спровадяє одне з величезних дерев світу — мамонтове дерево або секвойя гігантська. Її батьківщиною є Каліфорнія. Там вона збереглася в кількох ізольованих гаях на схилах гір. окрім лісові масиви з секвойєю оголошені заповідниками і поперетворені в національні парки. Слід відмітити, що в далекому минулому ця рослина була поширена майже в усій північній півкулі і добре росла також на Україні. Її північна межа в Европі доходила до Шпіцбергену.

Про велетенські розміри секвойї свідчать такі дані. На її батьківщині є дерева, що мають понад 120 метрів заввишки і близько 42 метрів в обсязі стовбура, а вік її обчислюється

в 3000 років і більше. Вага стовбура такого дерева перевищує тисячу тонн, для його транспортування потрібно кілька ешелонів товарних вагонів. Деревина секвойї легка, м'яка і має гарний рожевий рисунок, що згодом темнішає.

До Криму секвойя потрапила вперше 100 років тому. Тепер у Лівадійському парку, Нікітському саду, Массандрі, Симеїзі, Ялті і багатьох інших місцях півострова є понад 100 дерев цієї рослини віком від 40 до 100 років. Майже вікові дерева вражають своїми величезними розмірами: вони досягли 35-40 метрів заввишки і до 6 метрів в обсязі стовбура.

Цікава історія назви цього незвичайного дерева. У Каліфорнії місцеве населення іменує його "мамонтовим", бо загнуті вгору кінці гілок дуже нагадують мамонта. Першу ботанічну назву рослини "Веллінгтонія гігантська" встановив англійський вчений Ліндлей на честь переможця Наполеона під Ватерлоо британського полководця Веллінгтона. Потім американські ботаніки дали їй назву "Вашінгтонія гігантська" на честь свого національного героя Вашінгтона. Проте згодом з'ясувалось, що обидві ці назви неправильні, бо науці раніше був відомий рід цієї рослини "секвойя". Нова назва рослини "Секвойя гігантська"

вживається поруч з старою назою "мамонтове дерево". До речі, слово "секвойя" є власним ім'ям одного з народних вождів індійців, що боровся проти вторгнення європейців до Америки.

Як одна з декоративних і швидкорослих шпилькових рослин світу секвойя добре витримує клімат Південного Криму, не боїться тимчасової посухи, спеки і морозів до 18-20 градусів, стікає проти шкідливих комах і грибів. Її коренева система добре скріплює ґрунт, захищаючи його від змиву і розмиву. В умовах гірської місцевості це має велике значення. Секвойя не мириться лише з надмірним ущільненням ґрунту і глибоким перекопуванням його. Вікова практика розведення секвойї в Криму свідчить про успішну її акліматизацію.

### ТОМУ СТО РОКІВ ПОМЕР ГАВАС

Майже непомітило проминає сторіччя з дня смерті Шарля Гаваса, прабатька всіх інформаційних агентств, без яких годі було б узвіти собі сьогоднішнє життя світу.

Народжений в 1783 році з батька португалець й матері француженки, Шарль Гавас почав свою кар'єру скромно як службовик в бібліотеці, де одночасно публікувалися оголошення і вістки з Нормандії. А вже 1814 року Гавас був власником великого майна, — доставцем для імперської армії, банкером, власником часопису "Газет де Франс". Але політична катастрофа, яка інавістила наполеонську Францію, зруйнувала його до щенту. Тоді він

став рятуватися від зліднів, послуговуючись своїм знанням чужих мов. Паризькі часописи радо користуються його передкладами вісток та статей з чужомовних газет. Це піддає йому думку заснувати свою "Кореспонданс катідіен" (Шоденна кореспонденція), — літографована публікація вісток, що їх він продає редакціям. В 1835 році "Бюро Гаваса" переїменовується на "Агенція Гавас".

Це прамати всіх агенцій світу, що згодом починають користуватися дротами, каблями і радіовисильнями. Агенство "Асошиєйтед Прес" засновано в ЗДА щойно в 1848 році, німецьке бюро Вольфа — в 1849, лондонський Телеграфік Офісе Ройтера в жовтні 1851 р. До речі, Вольф і Ройтер працювали наперед в агенції Гаваса в Парижі, а щойно згодом відкрили свої власні бюра.

Шарль Гавас відійшов на відпочинок в 1853 році, передавши агенцію своєму синові і наслідникові Августові, який зчерги відійшов на відпочинок в 1879 році, після чого Агенція Гавас стала Алонімним товариством. Після німецької окупації Парижу Агенція Гавас поділилася на два підприємства. Сдине зберегло називу Гавас і є тільки оголошеним агентством, а друге займається розподілом вісток в зовнішньому світі, прийнявши називу "Аганс Франс Прес".

### В БОРОТЬБІ ЗА ШВИДКІСТЬ

Ми живемо у вік швидкості. Прагнення до неї володіє людством від часу його появи на землі, оскільки рух і швидкість

є невід'ємними властивостями людського існування.

Сама природа дає людині приклади боротьби за швидкість і показує рекорди швидкості в тваринному світі.

Рекордсменом повільності вважають слимака, який пересувається з швидкістю 4 метри на годину, хоч це — шалена швидкість у порівнянні з темпами росту дерев — 4/100.000 міліметри за годину.

Рекорд швидкості у ссавців належить леопардові і становить 114 км. на годину. Однак леопард не більше, як слимак перед одним з видів мушок, так званою "цефеонією". Сама цієї мушки літає з швидкістю 982 км. на годину, а самець — навіть 1.308 км. Отже, звуковий бар'єр у живій природі давно вже подоланий, хоча ця швидкість занадто скромна у порівнянні з швидкістю сітла, що стаюється, як відомо, 300 тисяч км. на секунду.

Щось із 12 тисяч років тому людина почала приручати тварин і використовувати їх для перевезення вантажів. Першою такою твариною був віл. За тисячі років до нашої ери було винайдено колесо для пересування. У середні віки по дорогах Європи почали пересуватися важкі карети, в які запрягалися воли.

Карети, в які впрягалися коні, рухалися в ХУІІI сторіччі (включаючи зупинки) з середньогодинною швидкістю 2,2 км, у ХУІІI сторіччі — 3,4 км. Діліжанси, запряжені п'ятьма кіньми, рухалися в 1830 році з швидкістю 6,5 км на годину, а в 1848 році — 9,5 км.

З появою наприкінці ХУІІI сторіччя велосипедів рекорди швидкості поступово перейшли до них. Але потрібно було більше ста років, щоб велосипедисти почали випереджати бігунів на довгі дистанції. Так, у 1891 році переможець міжнародних велосипедних гонок англієць Міллс показав середню швидкість 21.517 км на годину. Зате минуло лише півстоліття, і швидкість велосипедистів досягла запаморочливих результатів. В 1941 році в США француз Летурнер встановив світовий рекорд у гонці на велосипеді за лідером (автомашинкою). Він досяг неймовірної швидкості — 174.270 км. за годину.

Але всі швидкості, показані будь-якими створеними людиною приборами і апаратами, бліднуть перед швидкістю, з якою обертаються навколо Землі штучні супутники. Їх швидкість становить 8 км на секунду, або 28.800 кілометрів за годину.

### ЛІКАРКА, ЯКА ФАБРИКУЄ ДОВГОЛІТНІХ

Румунська лікарка Аїа Аслян опублікувала результати своїх кількарічних дослідів, які вона перевела в свою інституті в Букарешті. Зібрала вона там 110 старців, що ім старається продовжити життя. Один вірменець — її пацієнт, переступив уже 110 рік. Вона дає цим старим людям що десять днів ін'єкції новокаїни, що її досі вживано тільки для ліоокальніх зnieчулень. Паціїн Аслян впевнена, що новокаїна з додатком деяких вітамінів має відживчий вплив на клітини мозку та інервів.

## ВІНЕЦЬ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ

Ще в школі, з підручників історії, ми дізнаємося, що в стародавній Греції переможець олімпійських ігор у пентатлоні (п'ятибор'ї) увінчувався лаврами і ставав одним із найшанованіших людей в державі.

В наш час масового захоплення спортом і високого його розвитку лаври стародавніх п'ятиборців по праву успадкували сучасні легкоатлети - десятиборці. Їх дводені поєдинки — яскравий вираз величезних можливостей людського організму. Десятиборці в гострій боротьбі демонструють всі якості, необхідні легкоатлетові, — швидкість, силу, вправність, витривалість, високу координацію.

Ось чому вже давно за десятибор'ям укореїнилась почесна назва вінця легкоатлетичного спорту. Та не меши підстав є вважати десятибор'я основою легкої атлетики.

Тим більш прикро, що десятибор'я ще й досі не здобуло справжнього визнання серед легкоатлетичної молоді. Сталося це в основному через те, що навколо цього склалася шкідлива "легенда" про нібито надзвичайну його складність. Звичайно, добре опрашувати технічно десять видів складніше, ніж один, але ж підготовка десятибор'я триває кілька років, протягом яких він вдосконалюється і виступає на змаганнях у різних видах комплексу. Це значно зменшує складність, бо широку можна ставити певні

завдання щодо опанування певних видів.

Другою шкідливою думкою є те, що мовляв, десятибор'я надто складне для юнацького віку. окремі тренери доводили, що не можна перевантажувати організм юнаків і підлітків. Саме через це в юнацьких спортивних школах ще й тепер нема спеціальних відділень десятибор'я, хоча потреба в них дуже велика. Життя назаперечно підтверджує, що можна і треба починети готувати десятиборців саме в підлітковому віці.

Візьмемо хоча б такий приклад. На Олімпійських іграх 1948 року золоту медаль найсильнішого десятиборця завоював 17-річний американець Р. Меттіяс. Він показав невисоку суму очок, але вже через два роки першим перейшов завітний 8-тисячний рубіж. Р. Меттіяс переміг і на Олімпійських іграх 1952 року.

Що зумовило такий успіх Меттіяса? Те, що він почав заняття багатобор'ям у 13-14 років. Це — найкращий вік для засвоєння правильної, раціональної техніки всіх видів, що входять до комплексу. Тренер, працюючи з підлітками, ще може не задумуватися над розвитком певних якостей юного спортсмена, бо вони добре розвиваються в процесі навчання техніки і завдяки ієвпинному біологічному зростанию організму. Самому ж юнакові біль-

ше подобається вивчати кілька видів, ніж один.

Після трьох-чотирьох років роботи над технікою юнак нагчиться правильно брати старт у всіх чотирьох бігових видах комплексу, технічно долатиме бар'єри, виконуватиме стрибки і метатиме. Саме в цей час можна вже приступати до інтенсивішого розвитку якостей, бо постійне вправлення в кількох видах створить добре умови для застосування підвищених навантажень. До 19 років юнак перетвориться на високотехнічного десятиборца, а постійні виступи в окремих видах комплексу дадуть йому можливість здобути чималий змагальний досвід.

Поряд з підготовкою десятиборців з підліткового віку можна успішно готувати іх і з числа дорослих легкоатлетів з певним стажем виступів в окремих обраных видах. На наш погляд, всім легкоатлетам, які виступають у так званих технічних видах, корисно спробувати свої сили в десятиборці. Шкоди ім це не завдасть, а користь буде безсумнівною, бо різноманітність і багатогранність заняття завжди позитивно впливає на розвиток необхідних легкоатлетові специфічних якостей.

Зараз ми масмо певну методику попередньої підготовки десятиборца, яка однаково підходить і для дорослих спортсменів, і для юнаків 17-18 років. Тренеру десятиборця завжди треба враховувати такі моменти: а) в якому віці починається попередня підготовка; б) яким технічним вмінням вже володіє майбутній десятиборець; в) як реагує організм на навантажен-

ня і як позначається навантаження в одному виді на наступному виді; г) як реагує організм на режим.

На першому році навчання десятибор'я тренер і його учні вирішують в основному таке завдання: значне поліпшення різноманітного фізичного розвитку, особливо швидкості і сили, розвиток вользових якостей, оволодіння технікою сприту і вдосконалення у найбільш виграних для даного спортсмена видах, вивчення техніки бігу з бар'єрами, стрибка з жердкою, метання списа і диска.

Для вирішення цих завдань найкращими видами будуть саме ті, які входять до комплексу. Та лише ними і кросами (найкращий засіб для розвитку фітнітасності) робота не обмежується, десятиборцу доводиться вдаватися до занять і допоміжними видами спорту. Корисно застосовувати спеціальні вправи легкоатлетів різного профілю, багаторазові стрибки без обважчень і з обважченими, метання різних предметів, які трапляться на місцевості, — каменів, гілок тощо. Багато користі дають вправи на гімнастичних приладах — на кільцах і перекладині, лазіння по шнурку, вправи на гімнастичній стінці і елементи акробатики. Звичайно, не можна нехтувати штангу, прогулянки на коньках і лижах, ігри в баскетбол і ручний м'яч.

Десятиборець повинен прагнути до використання таких вправ, застосування яких позитивно позначиться на оволодінні якомога більшою кількістю видів комплексу. Зараз, наприклад десятиборці висувають на перший план спринтерську під-

готовку, бо від неї залежить успіх у п'яти видах — бігу на 100 і 400 м, в бар'єрному бігу, в стрибках у довжину і з жердиною. До того ж, як ми знаємо, швидкість завжди залишалася основою легкої атлетики.

Стрибки з жердиною, в свою чергу, дають силову підготовку, поліпшують координацію рухів і розвивають специфічну для десятиборця витривалість. Таким чином, безпомилковим буде такий висновок: десятиборець повинен в першу чергу прагнути користуватися тими вправами, які мають широкий діапазон впливу.

Восени і взимку ширше застосовуються вправи, які сприяють загальній фізичній підготовленості, тренування в спринті, провідних видах, а також вивчається техніка бігу з бар'єрами, стрибки з жердиною і метання списа та диска. Весною приділяється більше уваги метанням, вдосконаленню в спринті і тим видам, які вивчалися взимку. Треба користуватися кросами, застосовувати перемінний біг і долання перешкод.

В кінці зими десятиборець повинен обов'язково виступити в змаганнях з спринту і з провідних для нього видів. У міру сволодіння технікою він протягом першого року повинен виступити у всіх видах десятибор'я, не припиняючи змагань у спринті і в провідних видах. В одних змаганнях можна виступати в п'яти видах і навіть в розпалі літа хоча б раз на два тижні бігати крос. Перед кінцем сезону вже можна дозволити десятиборцеві виступити за всю програмою.

На другому році попередньої підготовки десятиборець розви-

ває вольові якості, підвищує загальну працездатність, вдосконалюється в техніці всіх видів, приділяючи головну увагу спринту і обраним видам. Засоби застосовуються ті ж самі, що і в перший рік, але навантаження підвищується. Якщо в перший рік недосит були за своєні стрибки з жердиною, біг з бар'єрами і метання списа, то треба приділити більше уваги ім. Це можна робити за рахунок інших, навіть обраних, видів, але не за рахунок спринтерської підготовки.

На другому році попередньої підготовки слід частіше виступати в змаганнях з окремих видів десятибор'я, довести участь в змаганнях до 15-20 разів, причому в кожному змаганні брати участь у 2-4 видах на день. За всю програмою десятибор'я можна виступити два рази на сезон.

Як у перший, так і в другий роки попередньої підготовки можна поручити тренуватися чотири рази на тиждень, в кінці другого року — п'ять разів. Тривалість тренування — понад дві години. Починаючи з другої половини першого року можна веліти десятиборцям тренуватися по два дні підряд. Наприклад: понеділок і вівторок — тренування, середа — відпочинок, четвер і п'ятниця — тренування, субота і неділя — відпочинок. В неділю можна також виступати в змаганнях з окремих видів.

Десятиборець не повинен тренуватися за схемами легкоатлетів, які вдосконалюються в одному, окремому виді. Його тренування будеться так, щоб види обов'язково впливали один на один, щоб створювалась

звичка до виконання вправ у певній послідовності, відповідно до послідовності змагань за видами комплексу у перший і другий дні.

При тривалості тренувального заняття понад дві години важко встигнути успішно оволодіти технікою 4-5 видів. Тому на початку підготовки можна в тренуваннях, крім обов'язкового спринту, займатися вивченням чи вдосконаленням стрибка і одного з метань або крім спринту, в малих дозах вдосконалювати техніку бігу з бар'єрами, метання і стрибки.

У другий рік попередньої підготовки можна рекомендувати таку послідовність видів на протязі тижня:

**перший день** — спринт, стрибок у довжину, штовхання ядра, спринтерська підготовка на відрізках 150-250 м (повторна) і навіть до 400 м на один раз,

**другий день** — біг з бар'єрами, метання диска, стрибок з жердиною і пробігання відрізків з метою підготовки до бігу на 1500 м;

**третій день** — спринт, штовхання ядра, стрибки у висоту, підготовка до бігу на 400 м;

**четвертий день** — бар'єрний біг, стрибки з жердиною, метання, біг на довгі відрізки — до 100 м в темпі бігу на 1500 м ібо крос.

Після такої дворічної поперединьої підготовки спортсмен може переходити на спеціалізований підготовці за індивідуальним планом — він уже десятиборець. У нього чітко визначиться підготовка в кожному виді і йому залишиться лише вдосконуватись і розвивати всі якості, щоб з кожним роком зростали тисячі його переможних очок.

**А. Коваленко**

## ТЕХНІКА НА УСЛУГАХ СПОРТУ

В добі атомів і сателітів, техніка відограє неабияку роль. Її вплив проявляється сьогодні в усіх ділянках нашого життя, не виключаючи спорту.

Завдяки неоціненим технічним досягненням, вдалося не тільки зmodернізувати спортивне життя, але й до певної міри піднести спортивні осаги. Для прикладу згадаю хоча б конструкцію нової біжні, на якій, відомо, д-р Банністер перший пробіг одну милю нижче 4-х хвилин. Такі біжні заводять тепер на більших спортивних майданах, між іншими, теж у Чікаго, для Пан-американських Ігрищ.

Своєрідну сенсацію в спортивному світі викликає недавній англійський винахід, а саме підземно-огрівальна система футбольних грищ (влірше практично застосована спортивним клубом Евертон — Англія), що уможливлює відбування спортивних імпрез у кожній порі року, без огляду на погоду (дощ, мряку, чи теж сніг). Як виявилось, кошт інсталяції та вдержання такого автоматичного термоліту дуже малий в порівнянні з ризком великих фінансових втрат, коли приходиться відхилювати змагання.

Справжнім показом "спортивої техніки" будуть зимові

Олімпійські Ігрища в Скво-Велей — ЗДА, де за посередництвом відповідних апаратів можливим буде записування електричною дорогою швидкості, часу та чергування поодиноких змагунів, які під час змагань носитимуть на рукавах металеві обручі. Крім цього при допомозі спеціально побудованих веж улекшенім буде телевізування всіх конкуренцій до заморських країв, що охоплюватиме певні траси.

Окрему ділянку для себе творять спортивні стадіони, з яких деякі являють собою справжні чудеса світу. Досить хочби зга-

дати найбільший футбольний стадіон у Ріо де Жанейро (Бразилії), що приміщує 200.000 глядачів, стадіон Леніна в Москві, який крім 115.000 сидячих місць диспонує дев'ятьма руханковими залами, двома кіно-театрами, касином і т. д. та майбутню нью-йоркську спортувальну арену алюмінієвої конструкції, що поміщуватиме 150.000 глядачів, з можливістю паркування для 15.000 авт.

Це все є лише частиною найновіших досягнень, які вказують на велике пов'язання спорту і техніки.

Роман Дублянича

### ХТО СКАЖЕ, ДЕ є ПІВНІЧ

Колись всі ми думали, що північ є там, де находитиметься північний бігун (полюс). А ось тепер кажуть нам учені, що Земля має аж три північні бігуни.

Від найдавніших часів людина користувалась компасом і вірила йому. Компас був символом стійкості і певності. Люди думали, що компас показує нам північ. Та і, він показує зовсім інший напрям, — те, що ми тепер звemo магнетним бігуном. Але й він не стійкий. Вчені переконалися, що кожного дня перед склоном сонця магнетний полюс пересувається з регулярністю годинникової стрілки на ліво, отже зі сходу на захід. Пополудні він знову дещо повертається на схід, щоб стати зрешті в нормальній позиції, яку зберігає всю ніч. Але й ця "нормальна" позиція пересувається. І так доказано, що 371 років тому компас вказував північ в Лондоні під кутом 11 ст. на схід від магнетного полюса, а тепер він вказує під кутом 11 ст. на захід від магнетного полюса. Недавно наукова експедиція знайшла магнетичний північний полюс на віддалі 320 км від того місця, де він находився раніше. Врешті вчені дійшли до висновку, що маємо не один, а три північні полюси, які безупинно пересуваються на великому північному просторі, позбавленому життя.

Мабуть, магнетизм нашої Землі у великий мірі залежний від Сонця. Плями на Сонці викликають магнетичні бурі на нашій планеті. Але всі ці проблеми вимагають ще пильних студій науковців.

### NIKЕЛЬ, MІДЬ I KOBALYT NA DNI OKEANU

Американська океанографічна експедиція, яка впродовж геофізичного року прослідила 65.000 кілометрів морського дна, відкрила на широкому просторі під водами Тихого океану багаті поклади нікелю, міді і кобальту.

## ЩЕ ПРО ЛІТУНСЬКУ ПОШТУ В УКРАЇНІ

Після опубліковання в попедньому числі "Ми і Світ" цінної статті п. Ст. Гели п. заг. "Перша літунська пошта в Україні", ми дістали листа від п. В. Трембіцького, який доповнює подані інформації. З малими скороченнями друкуємо цього листа, а також відповідь п. Ст. Гели на поставлений запит.

Я від довшого часу цікавлюся розвоем нашого літунського транспорту — пише п. В. Трембіцький — і тому дозволяю собі подати дещо нового до теми, яку порушив п. Гела.

Наперед хочу ще раз підкреслити (це, зрештою, виразко зазначив також п. Ст. Гела), що не за советської влади, як це подається в радянських джерелах (мовляв, щойно в 1920 році), а за самостійної української держави в 1918 році, урухомлено літунську пошту та пасажирський транспорт в Україні.

Що ж торкається літунської лінії Відень-Київ, то там слід ще згадати зупинку в місті Перемишлі, який входив в австрійську літунську сітку ще в 1915 році. Доказом цього є досі збережені численні літунські поштові посилки, надавані та принимані в Перемишлі. Це головно військові польові поштівки та листи.

Дуже сенсаційною для мене вісткою було ствердження п. Гели про існування літунської поштової лінії з Будапешту на

Одесу, через Румунію, та з Відня через Проскурів на Одесу. Досі іде я не зустрічав таких докладних даних про ці два літунські відтинки. Відомий в Європі каталог поштових марок "Міхля" згадує тільки про літунський шлях з Будапешту на Відень-Краків — до Львова, столиці австрійського коронного краю Галичини. І саме для тієї літунської лінії випустила Мадярщина окремі літунські поштові марки, але та літунська пошта проіснувала тільки між 4 і 24 липня 1918 року. Дивно мені, що п. Ст. Гела, говорячи про літунський угорський шлях Будапешт-Одеса, не згадав другої лінії Будапешт-Львів, яка, хоч була внутрішньою австро-угорською лінією, все таки мала сполучку до дальнього літунського шляху на схід — у Київ, чи Одесу. Добре було б, щоб п. Гела подав джерела, з яких уявив відомості про існування літунських сполучень на Одесу.

Тепер хочу подати ще інші зовсім нові інформації про міжнародні поштово-пасажирські літунські лінії в українській державі.

Отже, крім австро-угорських літунських ліній, в Україні існувала ще й німецька літунська лінія, яка проходила по такому шляху: Берлін — Бреслав — Бойтен — Краків — Львів — Проскурів — Київ. Швидкість льоту була тоді 150

км на годину. Цю лінію обслуговувала німецька Люфтганза. Для Німеччини ця лінія була важливою, бо по ній пересилалась військову, комерційну та дипломатичну пошту, — користувалась нею також українська дипломатична служба. Зокрема нею транспортувало з Берліну українські банкноти — гривні, які друкувались там в державній німецькій друкарні.

Німецька літунська пошта курсувала в Україні найдовше, бо аж до листопада 1919 року, поки не зняли Кам'яниця Под. польські війська.

Після листопада 1918, коли Краків і згодом Львів були вже в руках поляків, літунський шлях Берлін-Київ (а згодом Берлін-Відень, чи Берлін-Кам'янець, що стали тимчасовими столицями УНР) мав менше зупинок, і літаки летіли із Шлезька просто до Кам'яниця чи Вінниці, пролітаючи понад південною узбіччям Карпатських гір. Чехія не робила перешкод літунській комунікації, тільки над румунською територією приходилося пролітати крадіжкою. Численні сенсаційні пригоди німецьких літунів з подорожжем в Україну, як також фотографії, опубліковано в журналі "Франкфуртер Ілюстрірте" за 30 березня 1952 року та в наступних номерах, де подано історію "Німецької Люфтганзи". Одна окрема стаття присвячена там Україні.

Німці плянували відкрити ще дві трансконтинентальні поштово-пасажирські лінії "Люфтганзи", які мали проходити через Україну на Близький Схід та в Середню Азію, що їх назвали ініціалами головних центрів, через які вони проходили:

перша Б. Б. (Берлін — Баку — Бомбай), а друга П. П. (Потсдам — Поті — Пекін). На першій були заплановані зупинки: Берлін — Варшава — Київ — Донбас — Ростов — Ставропіль — Владикавказ — Баку — Тегран — Керман — Каракі — Бомбай, на другому: Потсдам — Бреслав — Бойтен — Краків — Проскурів — Одеса — Симферопіль — Поті — Тбілісі — Баку — Красноводськ — Бухара — Ташкент — Вірий (сьогодні Алма-Ата) — Урумчі — Сучоу — Нінгсія — Пекін.

Німцям не пощастило свого пляну здійснити. Тільки недавно повідомлено про створення літунської лінії Київ — Львів — Краків — Вроцлав — Дрезден — Лайпциг. Туди проходить повітряне сполучення з Москвою.

Вкінці хочу згадати, що уkrainські філателісти не призабули історичної дати відкриття в українській державі першої літунської пошти і в 1953 році поштовий ресорт УНРади, за ініціативою автора цих рядків, видав прямокутну печатку з тримовним написом "Летунська пошта" (текст український, німецький й англійський) та цифрою "35", що нею замарковано 35-річчя міжнародної літунської пошти в самостійній українській державі.

\*\*

Відповідаючи на запити п. Вол. Трембіцького, п. Ст. Гела пише нам: В згаданій моїй нотатці я переповів зміст статті Августа Рафт Марвіл п. заг. "Австрія клеймс креєшен оф фірст інтернешенал ермейл рут", що була надрукована в найбільшому американському

філ. тижневику "Лайнс Віклі Стэмп Ньюс" ч. 1557 з 21. 4. 1958 (цей журнал має 60.000 передплатників). Тому, що літунську пошту Київ-Відень зорганизував і провів перший інавгураційний літ на лінії Одеса-Будапешт Август Рафт фон Марвіл, можна догадуватись, що це та сама особа, яка є автором згаданої статті. Отже подані нею інформація заслуговували б ще більше на довір'я.

Рафт-Марвіл зовсім не згадує у своїй статті Перемишля, як однієї із зупинок літ. пошти Київ-Відень, хоч є докази на

те, що там можна було надавати і одержувати листи літ. поштою. Не згадує він також про літ. поштову лінію Львів-Будапешт. Натомість подає деякі дані про літ. поштову лінію Одеса — Брайла — Крайова — Уйвідек (Новий Сад) — Будапешт — Відень, і каже, що саме для цієї лінії були видані угурські марки-передрукі для літунських пересилок. Він натикає також, що ця лінія, яка проіснувала від 4 до 24 липня 1918, постала в наслідок амбіцій мадярського уряду у відношенні до австрійського.

### КРИШКИ

Шведський король, Карло XII диктував раз одному зі своїх секретарів якийсь важливий лист. Та враз у шатро під яким воно писали, впала бомба і вибухла коло ніг секретаря. Цей перестрасився і перестав писати.

— Що ж ви написали? — спитав король.

— Але бомба, ваша Величність, бомба...

— Неваже ж є щось спільногоміж бомбою і листом, що я вам диктую? Пишіть дальше...

---

Відомий пор. Цапка похвалив одного разу при звіті стрільця за порядок і гарне плекання коней. Врадуваний стрілець вже мав відходить, та в цю мить Цапка кинув оком на чоботи:

— Ов, сину, які в тебе остроги? Зголосиши завтра на добу карцеру!..

Стрілець спаленів від досади й жалю по втраченій похвалі та мимохіті пригадав собі, що пор. Цапку можна часом роздобрити дотепенною відповіддю.

— Пане поручнику, — каже — голошу слухняно, що і ваші остроги не по припису...

Цапка глянув на свої остроги й усміхнувся:

— Справді!. То відсидиш їй за мене 24 годин...

---

ПАМ'ЯТАЙТЕ, що дуже мілим різдвянім чи новорічним дарунком для рідних і знайомих буде річна передплата журналу "МИ І СВІТ".

КІНЧАЄТЬСЯ РІК, — чи ви вже заплатили свій довг за журнал? Час уже також вислати передплату на 1959 рік.

## ГРОШІ, ЖІНКА І ЛЮБОВ

Бзасмини, які існують поміж жінкам і грішми, згаден-давна, впродовж всієї історії людського роду, неправильно інтерпретувалися чоловіками. Одні ім дають гроши, інші відмовляють, деякі в них беруть. Але ніхто з чоловіків не хоче зrozуміти, яку ролю відіграє гріш в житті жінки, — яка то щоденна боротьба жінки, що в іє на голові турботи про домашнє господарство. Треба, отже, щоб раз воно було сказане.

Яким бюджетом жінка не диспонуvala б, вона завжди виставлена на нові спокуси. Бо ж це жінки у 83% роблять закупи. Хочеться купити щось красне з'їсти (в середньому на харчі витрачається 49% бюджету), хочеться набути до дому якусь річ чи машину, яка заощадила б працю. Цю працю, брудну й неприємну, про яку мало що знають діти і подруг.

А вбралися? Кожне нове купно буває в родині причиною воркотания, інколи й сварів. Воно ж таке природне, що молода жінка хоче одягнутися. Не тільки прикрити своє тіло. Є ще й діти, яких ноги ростуть так швидко, що просто не знати, — радіти цим, чи розпачати. А далі й чоловік... Чоловіки завжди бувають дещо недбалі, отже жінка чується відповідальною за іх зовнішній вигляд. Це вона настоює, щоб чоловік змінив собі краватку, щоб купив нового плаща.

Чоловік, коли купує одяг, він ніколи не стріляє дурниці. Куп-

ио може переступати фонди, якими він в даній хвилині диспонує, але він калькулює свої можливості в майбутньому і завжди старається купувати речі доброкісні і тривалі. Навпаки мається справа в жінок. Вся економія держави запланована на жіночий нерозум, на те, що ім швидко не подобаються куплені речі, що воно бажають мати завжди щось нове, щось інше. І ось фабриканти, купці, всі що живуть з гігантої одягової індустрії, що продукують торбинки, черевики, рукавички, хутра, біжутерію, — виконують свій фах, вбиваючи чорний колір, пропагуючи світлий, ламаючи лінії, фабрикуючи нові десені матеріалів. І просто смішио, як то в поодиноких державах чоловіки-політики виголошують полум'яні промови, визиваючи громадян обмежувати свої щоденні видатки, щадити. Ця зовнішня пресія має хіба на меті викликувати ще більше бажання купувати. При цьому ж вона ставить кожну жінку в конфлікт із самою собою.

Чоловікам важко приходити-ся розуміти жінок і воно менше відчувають т. зв. різницю стандартів життя. Для прикладу візьмім двох чоловіків, які працюють на тому самому підприємстві, але один з них заробляє двічі більше, як другий. Одягаються вони приблизно так само, викорюють обидва по пачці цигарок деноно, кожної неділі ходять на футбольні

**САЛЬОН КРАСИ  
ОЛЬГИ КОЛЯНКІВСЬКОЇ  
“COLETTTE”**

1071 BATHURST STREET, TORONTO — LE 1-6482

ЗАЧІСКИ — КОСМЕТИКА — ПАРФУМЕРІЯ

Миття й уложення волосся	— — — — —	1.25
тревалі зачіски	— — — — —	від 7.00
у вівторок і середу вранці від 9-1 год. “спешел”	5.50	
масажі голови і волосся, проти випадання,		
для жінок і чоловіків	— — — — —	1.50
фарбування волосся	— — — — —	від 4.00
масажі лица	— — — — —	від 1.50
манікюри	— — — — —	1.00
педікюри	— — — — —	3.00

У парфумерії креми широко відомої паризької фірми

**Dr. N. G. PAYOT**

нічний крем	— 2.50	гормоновий	— 3.00
		ембріоновий	— 3.75

Найновіший винахід на відмолоджування шкіри за  
найкращою методою д-ра Філатоза  
серум у ампулках — потрійна доза — — — 35.00  
поодинока доза на 10 аплікацій — — — 15.00  
денний крем для делікатної сухої шкіри — — 3.50  
Великий вибір кремів, помадок, пудрів, ружів,  
мейк-ап, спеціальних театральних олівців до брів 0.50

Різномородні парфуми  
“Jolie Madame”, “Vent Vert” — фірми Balmain  
парфуми фірми Funel та інші.

— САЛЬОН ВІДКРИТИЙ ЩОДЕННО ВІД 9 - 9 ГОД. —

Просимо домовлятися телефоном.

змагання, раз в тиждень відвідують кію, раз в місяць стрижуться у фріз'єра, в хаті мають радіо, телевізор. Один з них живе в кращій дільниці, другий в гіршій, але до праці мають однаково далеко. Один цікавиться полюванням, другий політикою. Часто з собою говорять, дискутують, — як рівний з рівним.

А іх жінки? Обидві мають по троє дітей. Але одна має служницю, а друга все робить

сама. Одна має автоматичну машину до прання, модерну кухню, відкүрювач, холодильник, — друга багато дечого з того позбавлена. Перша ходить кожного тижня до фріз'єрки, друга — що три-чотири місяці. Одна й друга купують мешти, — одна за 20 дол., друга — за 6 дол. За місяць одні виглядають ще елегантно, а другі — повивертані. Одна ходить в гостину і приймає гостей, а друга живе самітньо. Минає тридцятка. Одна дозволяє собі на креми й масажі, друга ні. Наслідок? — Одна далі молода й гарна, а друга поморщена.

Колись непевна себе, несміливіва дівчина в достатку набирає самопевності, мелянхолія — стає веселою. І, навпаки, самопевна й весела, в злидих тратить почуття певності, погандає в сумовитість.

А чоловік часто не зауважує причини, йому стає не довгодоби позбавлена життєвої радості і передчасно постаріла дружина. Тоді настають різні драми.

Звичайно, що гроші ще не все. Буває чимало багатих подруж і нещасливих та вбогих і щасливих. Але, щоб вбоге подружжя було все таки щасливе, на це треба багато вирозуміння в подругів. Йі для чоловіка, що не потрапив створити кращих життєвих умовин, і йому для дружини, яка при всьому найкращому відношенні до подруга, все таки прикро відчуває недостатки.

Тому то можна зрозуміти матерів, які для своїх дочек старажаться знайти такого чоловіка, який потрапить ім дати щастя і достаток, щоб не було

Хочете негайно позбутися сивини і повернуті Ваш колишній близкучий, природний колір волосся, скріпити його коріння і знищити лупу, вживайте чудесний препарат приємного запаху

## VERODAN

продукт нової української фірми

### VERO PREPARATION

811 Dupont St., Toronto, Ont.

"ВЕРОДАН" продається:

"ARKA" — Queen St. W.,  
PLAY Store - 344-A Bathurst  
St., DRUG Store — 204 Bathurst St. ФІРМА: 811 Dupont St., Toronto. — Монреаль:  
українські крамниці

Можна його також купити або замовити (ціна 3 дол.) в Сальоні "Ми і Світ"

1071 Bathurst St., Toronto,  
Ont.

"шість місяців щастя, а тридцять років сліз".

Часто жінки, ратуючись, шукають також для себе праці. Але скільки з цим зв'язаних невигод і знову ж таки небезпек для родинного щастя. Побіч праці назовні, треба зробити все потрібне в хаті. Сили виснажені до краю, нерви напружені, як струни. Тому то ѹ ідеальною вважається держава, де якнайменше жінок працюють

та де ті, хто мусить чи хоче працювати, мають працю, яка їх фізично не виснажує. Наприклад, Франція горда з цього, що в неї працює тепер менше жінок, як працювало в 1905 році!

Отже, шановні представники чоловічого роду, коли не дали ви своїй подрузі всього, що їй треба, то майте бодай зрозуміння для неї і завжди слова признання і подибу. О. К.

### ЛЮДИНА Й ВОДА

Людський організм — це передусім вода, багато води. Коли б витиснути тіло людини, яка важить 60 кілограмів, як витискається цитрина, то ми дістали б 40, а на думку деяких фізіологів і більше літрів води.

Кількість води в організмі більшає з віком.

Вода відіграє в людському тілі дуже важливу роль: вона ввозить поживу і відходи, регулює температуру, прочищує проводи.

### ДЕРЕВ'ЯНІ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ



Це 48 сторінок ілюстрацій найдорожчих пам'ятників українського архітектурного мистецтва (72 церкви з усіх земель України), — на найкращому папері, за ціну

**ТИЛЬКИ 1-ГО ДОЛЯРА!**

Замовляйте в адміністрації "Ми і Світ".

## **АЛЬКОГОЛІЗМ — ВОРОГ ЗДОРОВ'Я**

Серед пережитків минулого однієм з найбільш живучих і шкідливих є алькоголізм. Спиртні напої вживали ще в сиву давнину. Так, у стародавніх греків існував навіть спеціальний культ бога вина — Діоніса. У римлян цей бог був відомий під назвою Вакха, або Бахуса, обрядові служжіння якому супроводилися пияцтвами.

Однією з причин алькоголізму є нерозуміння деякими людьми тієї шкоди, якої завдає систематичне зловживання спиртними напоями. Пияцтво робить людський організм сприйнятливішим до захворювань, призводить його до передчасної смерті. Воно настільки шкодить здоров'ю, що люди, які систематично вживають алькоголь, часто потрапляють до лікарень, психіатричних закладів, іноді зовсім втрачають здатність до корисної діяльності.

Пияцтво починається з однієї чарки. Вона нагадує струмочок, який з часом перетворюється в цілу річку. Повсякденне вживання будь-яких спиртних напоїв, навіть у помірній кількості, поступово руйнує здоров'я. Алькоголь передусім впливає на нервові клітини головного мозку. Звідси і тяжкі наслідки у вигляді грубих порушень нервово-психічної діяльності людини. Всяке алькогольне сп'яніння є по суті отруєнням. Аль-

коголь порушує синтетичну роботу великих півкуль головного мозку. Великі дози пригнічують звичайні умовні рефлекси, що є реакціями на прості подразники.

Як відомо, нормальні вища нервова діяльність здійснюється на основі двох процесів — збудження і гальмування. Алькоголь порушує і ослаблює іх, насамперед терпить процес гальмування, бо він більш чутливий. Отже, явища збудження, які не стримуються гальмуванням, проявляються зовні в збудженному стані п'яного, який дехто приймає за посилення працездатності і активності.

Крім кори головного мозку великі дози алькоголю паралізують й інші відділи центральної нервової системи. В більш тяжких випадках алькогольного отруєння, при ураженні довгастого мозку, настають різкі порушення теплорегуляції, дихання та серцевої діяльності, гине так званий коматозний стан. Таке отруєння при відсутності вчасної допомоги може закінчитися інавіть смертю.

Алькоголь належить до наркотичних отрут. Як і інші наркотики, він створює видимість чудового настрою і самопочуття, підвищеної фізичної і розумової працездатності. Проте це обманливе враження. Алькоголь негативно позначається на творчих здібностях людини. Він не

посилює фізичної витривалості, а лише тимчасово приглушує почуття втоми.

Пияцтво — це свого роду болото, яке поступово засмоктує людину, штовхає її на негідні вчинки і злочини. Особи, що зрідка вживають спиртні напої, не обов'язково стають алькоголіками. Проте повсякденні випивки можуть привести до хронічного алькоголізму. З часом для таких людей спиртні напої стають єдиною метою в житті. Зовнішній вигляд хронічного алькоголіка дуже непривабливий. У нього червоний ніс, на обличчі виступають і тримаються червонуваті, іноді з синявим відтінком плями, а порушення обміну речовин, як правило, викликає набряки, одутливість обличчя.

Хронічний алькоголізм приводить до значних і стійких порушень психіки. Вчені, які досліджували механізм руйнівної дії алькоголю на нервову систему, довели, що він утруднює, а при частому вживанні паралізує передачу збудження з однієї нервової клітини на іншу. Це викликає серйозне порушення нормальної роботи усієї нервової системи, знижує працездатність, підвищує втомлюваність, особливо при розумовій праці, послаблює пам'ять. У п'яниць спостерігається швидка зміна настрою, вони скильні до конфліктів як у дома, так і на роботі.

Алькоголь сприяє загостренню старих хвороб і є іноді джерелом багатьох нових захворювань організму. В людей, що тривалий час вживають спиртні напої, переважно герілку, спостерігається так звана біла гарячка. У них відбувається роз-

лад і затъмарення свідомості, виникають різні, переважно зорові, галюцинації. У стані різкого збудження хворий стає егресивним. Руки, язик, усе його тіло тремтить, температура у хворого на білу гарячку підвищується іноді до 40 градусів. Приступ хвороби триває від трьох до семи днів і закінчується глибоким сном, після чого людина зберігає туманне уявлення про припадок, який з нею стався. Пристути білої гарячки у осіб, які отруєні алькоголем і не кидають пiti, повторюються, призводячи згодом до розумової деградації.

У хронічних алькоголіків відбуваються різкі і тяжкі розлади в роботі внутрішніх органів, настає катаральний стан дихальних шляхів — трахеї, бронхіti. Внаслідок впливу алькоголю на нервові клітини слухового органу у хворих іноді розвивається глухота. Для алькоголіків характерими є розлади травлення, хронічні катари шлунка. Дослід показує, що під впливом алькоголю змінюється перетраєна здатність шлункового соку. Встановлено, що додавання 20 процентів алькоголю знижує цю здатність майже в шість разів, хоча той, хто випив перед іжею, ніби відчуває посилення апетиту. Величезної шкоди завдають спиртні напої серцево-судинній системі: вони викликають розширення серця, хвороби серцевого м'язу (міокардит), артеріосклероз. У хворих з'являється задишка, серцебиття, неприємні відчуття в ділянці серця, загальнана слабість, набряки, пульс частішає.

Шкідливого впливу алькоголю зазнає і печінка. У ній по-

чинає відкладатися жир. Ожирілі клітини гинуть, і на їх місці розвивається сполучна тканина. Печінка зморщується і зменшується в обсязі, поверхня її стає бугристою. Це захворювання зв'язується цирозом і часто призводить до тяжких наслідків. Сполучна тканина стискує венові судини печінки, викликаючи в них застій крові. Згодом у хворого розвивається червона водянка (асцит), підшкірні вени черевної стінки різко розширяються, ноги набрякають, дихання утруднюється, серцева діяльність розладжується. В циротично зміненій печінці відмічено випадки розвитку рака.

Негативно впливає алькоголізм і на статеві залози, отруюючи їх клітини і послаблюючи статеву функцію. Діти у алькоголіків часто народжуються кволими, багато з них вмирає у ранньому віці. Особливо шкідливі спиртні напої для вагітних жінок. Вживачки горілку чи вино, така жінка отруєє свою майбутню дитину. Не можна вживати алькоголю і годувальницям, бо дитячий організм особливо чутливий до дії алькоголю.

Пияцтво шкодить не тільки організмові людини, а й є також великим соціальним злом, призводить до порушення правил і норм громадської поведінки, руйнує сім'ю.

Як же лікуватися від алькоголізму? У більшості випадків хронічний алькоголік і не може самостійно позбутися своєї згубної звички, тому його треба непраліти в лікувальні заклади. Медицина має успішні засоби лікування алькоголізму. Коротко розповімо про них.

На першому етапі лікування проводять дезінтоксикацію і загальне зміцнення організму. Ні в якому разі тут не можна йти шляхом поступового зменшення спиртних напоїв: вживання алькоголю має бути припинене відразу. Ніяких згубних для організму людини наслідків від раптового припинення вживання алькоголю не відбувається. Тяжкі суб'єктивні явища, що супроводять одвикання від алькоголю, полегшуються з допомогою снотворних засобів, теплих ванн, ін'екцій вітаміну С і т. д.

Добри резултати спостерігаються при лікуванні киснем. Застосовується також особливий препарат — гравідан, який підвищує загальний тонус організму. Дуже ефективно лікувати хронічний алькоголізм шляхом викликання у хворого огиди до спиртних напоїв. Цей метод полягає у виробленні негативного умовного рефлексу на алькоголь з допомогою блювальних засобів.

У лікуванні хронічного алькоголізму істотну роль відіграє психотерапія, гіпнотичне навіювання. Під психотерапією розуміють особливу систему перевиховання хворого шляхом переконання, розяснення йому шкоди, що її завдає алькоголь. У цю систему входить як пряме навіювання хворому, що потребує в стані інеспання, так і лікувальне навіювання йому в гіпнотичному сні. Значний успіх дають також фізіотерапія, гідротерапія, фізкультура і працетерапія. Треба пам'ятати, що хронічний алькоголізм можна вилікувати, але, як і всяка хвороба, він краще лікується на початку захворювання.

С. І. Івченко

## ВЕСЕЛІ БОКОВЕНЬКИ

Багато є на українській землі чудових лісових куточків, створених людиною. Серед них славнозвісний Велико-Анадольський ліс у Приазовському степу Асканії-Нова, що розкинулася серед безкраїх просторів Херсонщини, неповторний у своїй величі, дендропарк Тростянець на Чернігівщині, овяніні легендами старовинні парки Софіївка в Умані та Олександрія у Білій Церкві. Хто побував там, ніколи не забуде цих шедеврів лісорозведення і паркобудівництва.

А ось ще одне з таких чудо-їх місць — дендропарк Веселі Боковеньки. На фоні безкрайого криворізького степу ще здалека відкривається велична панорама лісо-паркового масиву. А коли потрапиш до нього, з захопленням оглядаеш незвичайні дерева та кущі, зібрани сюди майже з усього світу, чудові пейзажі, створені багаторічною працею досвідчених фахівців, дивуючися безмежним можливостям людини перетворювати природу.

Історія парку бере свій початок з 1893 року. Тоді сюди, в маєток батька, ще юнаком приїхав Микола Давидов. Палкий прихильник природи, він вирішив створити тут, на березі маленької степової річки Боковеньки, дендрологічний парк.

Понад тридцять я'ять років життя віддав М. Л. Давидов своєму улюбленню. Майже зо-

всім на голому місці з участю українського пейзажиста І. В. Владиславського-Педалки Давидову вдалося створити прекрасний парк. За багатством видів дерев'яних порід це найбільша на Україні дендрологічна колекція.

Ось ми через головний вхід потрапляємо на територію парку, що займає площу в 106 гектарів. Справа від широкої алеї, яка губиться в його глибині, немов почесні вартові, стоять шістдесятирічні чорні австрійські сосни, а зліва підкривається чарівний краєвид на ставок. Береги його густо обступили могутні сріблясті тополі, високі осокори, низько скилились до води плакучі верби. Обрамляють цей пейзаж знизу зелений килим козацького ялця, з боків — химерно покручене гілля гірської сосни, струнка гістя Півночі — звичайна горобина, клени та інші цікаві рослини.

Вздовж алеї зустрічаються різноманітні екзотичні дерева. Ось кремезний розлогий каркас з далекої Африки, якого за міцність деревини звуть ще залізним деревом. Дещо oddalik стоїть високий незgrabний бундук з Північної Америки, або канадське кавове дерево, поруч з ним можна побачити і його землячку — маклюру, або лжеапельсин, що цвіте невеличкими блакитними квіточками.

Дуже багато тут і цікавих ку-

щових порід. Коли не прийдеш до парку, завжди якийсь із кущів квітує. Як тільки зійде сніг, яскраво золотяться кизил і форзиція, не встигши навіть розпустити своє листя. Їх змінюють ігра звичайна, смородина золотиста, магонія падуболиста, а потім заповнює весь парк своїм різномарівним цвітом і п'янким ароматом бузок, сортів якого тут і не перелічти. Чудово цвітуть барбариси, чубушки, або жасміни, виходець з Китаю — чекалкін горіх, екзусірда, численні спіреї, жимолості та сніжноногідники.

Милуючись чаївними пейзажами, зупиняємося на галівині, де колись стояв головний будинок. Це і є композиційний центр парку, звідки відкриваються перспективи п'яти основних його краєвидів. Всі вони зовсім різні змістом, але кожний з них побудовано за єдиним принципом гармонійного поєднання декоративних властивостей різних деревних порід з елементами відкритих площ — галівинами, левадою, пагорбами, дзеркалом ставу, дірогою тощо.

Перший краєвид — це типовий лісовий пейзаж півночі. Нелегко відтворити його в сухому голому степу. Але ось вони — суворі узлісся шпилькових лісів масивів, чаївні переліски з білокорих берізок та осик. Тут також майстерно використано багато дерев-екзотів, які не тільки не порушують загальною ансамбллю, а, навпаки, підкреслюють особливості чудового лісового пейзажу. Ялина блакитна, олівцеве дерево з Північної Америки, тут західна, каштан кінський, каркас, ірга

канадська, рокитник "золотий дощ" — всі ці чужі породи органично зливаються з нашими соснами, ялицями, дубами та тополями.

Другий красивий відтворює сільський пейзаж України з широким дзеркалом ставка, що виблискуює між узліссями старої діброви та тополевої левади, очертами понад самою водою і розлогими осокорами та вербами на греблі. Крім місцевих порід, тут ростуть полум'янючий восени своїм багряним листям червоної дуб, озброєна майже півметровими колючками дрібнолиста гледичія, софора японська та інші дерева.

Центром третього красивиду є коліно річки Боковеньки з горбатим пішохідним місточком через неї та скелястим гранітним берегом, що заріс козацьким ялівцем. У цьому куточку старого парку колись стояли будівлі. Бокові насадження представлена чудовими деревами сріблястих тополь, дуба, великолистої липи, сосн звичайної і чорної, софори та багатьох кущів: айви японської, спіреї, жасминів. Недалеко від галівини росте чаївний під час квітування чекалкін горіх, а посередині її низько скилила свої віхи стара ялина.

Та, мабуть, найбільше вражає відвідувачів четвертий краєвид, який сягає ген-ген поза річкою на розлогу леваду, прикрашенню то стрімкими піраміdalними тополями, то напрочуд розкішними плакучими вербами, сріблястими тополями й біlosmіжними берізками. І все це на величному фоні могутнього дубового лісу, якому, здається, немає краю. Красу пейзажу до-

поянюють дерева, що стоять на передньому пляні. Праворуч — розкішний платан, найдовговічніший темно-зелений тис, висока струнка смерека та ще вищий гіллястий бундук. Зліва — надзвичайно цікава група кремезних дубів-екзотів. Тут великоплідний і мушмуолистий, великопільниковий, піраміdalnyi i kаштанолистий дуби. Поруч з ними ростуть плаќучий ясен, голуба ялина, прадавнє дерево з Китаю — гінко.

Нарешті, п'ятий краєвид відображає суворість краси північних лісів. Він простягнувся галівиною — просікою, облямованою, суворими своїм вбранням шпильковими деревами, аж до гисокого пагорба, вкритого темним сущільним бором з чорної австрійської сосни. Переїздаючи тут, нечаче чуєш шум сибирської тайги.

Звідси можна пройти і в чудову лісову частину парку. Шлях туди лежить тінистою алеєю-тунелем, що зберігає прохолоду навіть у найбільшу спеку. Крім дерев, які вже загдувались, тут можна побачити густі корони граба, манчжурський горіх з метровим, як у тропічних рослин, листям, чорний та сірий горіх, веймутову сосину з шовковим чатинням. Алея поведе вас до озера "Золота рибка" з надзвичайно гарною зеленою стіною козацького ялівця на берегах. Тут же ростуть ніжношпилькова японська модрина, незграбне юдине дерево та віргілія.

Коли ж, не доходячи до озера, звернуті вліво, можна потрапити через місток до оригінальної й величної алеї сосни звичайної. Її могутні ораїжові стовбури, що вишикувались

двома рядами обабіч дороги, наче ідуть вдалечінь без кінця. З алеї можна пройти в добре захищений куточок з поетичною назвою "Ялупка". Тут ростуть більш вибагливі до тепла болотний киперис, тюльпанне дерево, ломиніс та інші рослини.

Звідси широка пряма алея з канадських тополь знову веде вас в центральну частину парку.

Оглядаючи парк, не можна обминути й інші деревні насадження. Щоправда, вони не такі мальовничі, зате їх наукова й практична цінність дуже велика.

Дослідні насадження створюють в парку з 1930 року, коли тут була організована станція Українського науково-дослідного інституту лісового господарства. Тепер загальна площа станції становить близько 500 гектарів, з них майже третину займають нові насадження. Знайомство з ними краще розпочати з так званого арборетуму, що являє собою колекцію понад 650 чужих порід дерев та кущів.

Яких тільки рослин тут нема! Багато з них досягли вже значного віку (15-25 років), добре ростуть і рясно плодоносять. Інші тільки починають своє життя. Рік у рік чимраз більше нових рослин стають придатними для поширення в районах Кіровоградської області, по всій Україні. Тут можна покушувати і їх плодів. Ось смачні ягоди ромової і пеісільванської гишені, горішки клекачки і чекалкінного горіха, багаті на вітамін С плоди айви японської і обліпихи, береки та ірги канадської, мушмули і аличі.

Велике наукове і практичне значення має найбільший в Україні унікальний елітний сад голоського горіха. Його закладено ще в 1937 році з морозостійких форм. Тепер у ньому налічується близько чотирьох тисяч дерев. Насадження використовують не тільки як високоцінну насінницьку базу, а й як об'єкт селекції. Створені тут сорти горіха ростуть нині в Литві і Білорусі, Підмосков'ї і на Волзі.

Чудове враження спровалас плянтація високих, струнких, вкритих до самої землі густим листям гібридних фундуків та ліщин. Їх вивели в дендропарку від скрещування різних сортів фундуків між собою та з ліщиною, або ведмежим горіхом.

Поряд з гібридними фундуками ростуть нові види дубів, які протягом багатьох років вивів і виростив проф. С. С. П'ятницький. Багато довелось працювати видатному вченому-секціонерові, доки він одержав ці посухостійні і швидкоросту-

чі красені-дуби. Тепер вони пішли в широкий світ.

Цікаві рослини можна побачити в теплицях, розсаднику, на колекційній ділянці трав'яних рослин або на квітнику дендропарку.

Чарівний весняної пори квітучий килим ніколи не займаного ступу та п'ятдесятірічного перелогу розкинувся на площі 20 гектарів у балці Скотоватій. Горицвіт весняний і волзький, шафран різоколірний, фіялка сумнівна, м'яtkлик вузьколистий та інші трави змінюються хвильстим від степових вітрів морем української ковили. Близько 200 видів степових рослин заселили цей заповідний куточок.

...Напруженим життям живе лісова науково-дослідна станція — дендропарк Веселі Боковечки. Кожна з 800 деревних парід, що тут зібрані, потребує гивчення та догляду, кожний екземпляр дерева чи куща не лишається без уваги. А іх же тут мільйони! І корисну роботу провадить колектив станції.

### НЕЗВИЧАЙНА ТРАНСЛЯЦІЯ

Шпаки, як відомо, — заявяті помічники садоводів. Навесні та влітку вони знищують велику кількість комах-шкідників і гусені. Але ці корисні птахи стають ворогами людей, коли плоди в садах починають визрівати.

Як вберегти їх від шпаків? Таке питання неодноразово ставили перед собою вчені.

Про один цікавий експеримент у цьому напрямі розповідається в німецькому ентомологічному журналі.

Дослідники з допомогою магнітофона записали на плівку крик шпака, що попереджає своїх родичів про небезпеку. Коли плоди в садах почали визрівати, у певних місцях встановили гучномовці, їй радіовузол час від часу транслював записаний на магнітній плівці крик шпака. Почувши його, птахи швидко залишали дерева. Згодом шпаків так роздратувала постійна небезпека в цих місцях, що вони покинули їх зовсім.

# С У Ч А С Н Е

## УКРАЇНА

**Український риж.** — Мало кому відомо, що в заплавах Дніпра, Південного Бугу, Інгулу, Інгульца, Ворскли та Псла вирощують вже на багатьох сотнях гектарів український риж. Український риж дає чудову крупу, він нічим не відрізняється від далекосхідного. Готуються тепер завести плянтації рижу і на Буковині та Закарпатті.

**Піщанська плянтація квітів.** — В селі Піщане, Кременчуцького району на Полтавщині, на десятках гектарів вирощують квіти. Глянеш і дивуєшся: поле, як ота шовкова тканина, розцвічена всіма барвами райдуги. Це найбільше в Україні насінницьке господарство, яке щороку продукує біля 15 тонн насіння.

**Багаті поклади солі в Солотвині.** — В мальовничій місцевості понад Тисою, на краю Карпатського гірського пасма, розташовані Солотвинські копальні солі, — одне з найдавніших підприємств Європи. Тут добували сіль за кілька віків до Христа: про це свідчать легенди, карти, старовинні римські монети, знайдені в Малому Солотвині, залишки колишніх виробок. Солотвинські копальні солі найбагатші в сьогоднішньому ССР, поклади тамошньої солі обчислюються більш як на 600 мільйонів тонн. Просторі, близько 90 метрів заввишки, підземні галерії. Стіни їх у переливах вогнів: це

світло електричних лампочок виграє на візерунках кристалів. Все тут виглядає величественим, колюсальним. Коли доводиться йти вгорі містками, холодок пробігає по спині, — внизу яскріє зеленкувато-біла безодня... Є в гірників небезпечний ворог, який заважає дальшому розвиткові підприємства. Це — вода. Вона затоплює штолні, виводить з ладу шахти, які молі б дати чимало солі. Пекучо потрібним є побудування відвідного каналу, що не допускав би в шахти проникання води з Карпатського хребта.

**Польські поети в українських перекладах.** — Протягом останніх років Держлітвидав України випустив чимало творів польської літератури в українських перекладах. Кілька разів виходили твори Адама Міцкевича, Еліз Ожешко, Болеслава Пруса і ін. 1959 року святкуватиметься 150-річчя з дня народження поета Юліуша Словацького. Держлітвидав готове зараз двотомне ювілейне видання "Вибраних творів" поета в перекладах П. Тичини, М. Рильського, М. Бажана, М. Терещенка та інших українських поетів. Двотомник виходить під редакцією академіка М. Т. Рильського. Він же разом з Є. Дроб'язком готове для нього переклад відомої поеми Словацького "Беньовський".

**Роман Н. Рибака у французькому журналі.** — Паризький журнал "Леттр Франсез" почав

друкувати роман Натана Рибака "Помилка Оноре Бальзака" у французькому перекладі. Повідомляючи про це, журнал писше: "Помилка Оноре Бальзака" — історичний роман українського письменника Натана Рибака... Роман введе нас у найменш відому сторону життя Бальзака і у світ, якого ми не знаємо, але який знов Бальзак".

**Дорогоцінні дарунки.** — Кілька днів побував на Україні інженер-лісовод з Польщі, українець за походженням, Юліян Григорович Купчинський з дружиною Степанією Купчинською.

Ю. Купчинський розповів про свого далекого предка, родича по материній лінії, поета М. Шашкевича.

З давніх часів у родині Купчинських (блізькі рідні Юліана живуть у Львові) зберігалася, і з часом безперервно повновнювалась колекція витворів живопису, скульптури, графіки, прикладного мистецтва й літератури багатьох країн світу.

І от зараз Купчинські віршили всі ці скарби подарувати музеям Львова й Києва.

Львівському музею українського мистецтва передано цінну бібліотеку, серед книг якої — перше повне видання творів Гете, ранні видання творів Шіллера, багато стародруків, 800 графічних робіт.

До Києва Купчинські привезли близько 150 живописних полотен, зокрема твори Арнольда Буша, Артура Камфа, Павла Текера, професора Феке та ін., зразки українського народного живопису на склі, вироби китайських, індонезійських, голландських, південноамериканських майстрів тощо.

Незабаром всі ці художні цін-

ності будуть експоновані у київських та львівських музеях.

## СССР

**Мухітдинов спец від проблем Близького Сходу.** — В останньому часі щораз частіше видається на сторінках советської преси ім'я наймолодшого члена Президії компартії Мухітдінова. Цей 41-річний уродженець Ташкенту, єдиний мусулманин у проводі СССР, відбув недавно поїздку до Єгипту та Сирії. Зара з після того повернувся з еміграції в СССР до Дамаску провідник сирійської компартії Халед Багдаш та провідник курдів Мустафа Барзани. Курди, що в числі біля 5 мільйонів розсіяни поміж Туреччиною, Іраком, Іраном та Сов. Союзом, становлять особливо проблему для Туреччини, де зручно використовує їх соєвська пропаганда.

**Булганін вперше заражований до антипартийної групи.** — У відозві советської комуністичної партії з приводу нового семирічного плану вперше, наче мимоходом тільки, згадано ім'я Булганіна в товариства Малєнкова, Кагановича, Молотова і Шепілова, що разом становили "антипартийну групу". Досі в сов. пресі не подавалось причини його деградації.

**Так сприйняла советська влада призначення Нобелівської нагороди Б. Пастернакові.** — Пояснимо уривки з дуже обширної статті в "Літературній газеті" за 28 жовтня ц. р. під заг. "Прококаційна вилазка міжнародної реакції":

"Присудження нагороди за художньо убогий, злобний, сповнений ненависті до соціа-

лізму твір — це ворожий політичний акт, спрямований проти Радянської держави. Не "вишукана" заумна лірика Б. Пастернака, не глибоко чужі цьому письменнику, справді великих традицій російських прозаїків надихнули ініціаторів цього акту. Буржуазні "знавці" і "цінителі" літератури виступили в даному разі як знаряддя міжнародної реакції. Іх рішення спрямоване на розпалювання "холодної війни" проти СРСР, проти радянського ладу, проти ідей всепереможного соціалізму...

Народні легенди наділяють своїх героїв безсмертям. Але ніколи в жодній міфології безсмертям не наділялися зрадники. Нема міфа про воскресіння Іуди. Однак, зрадництво живуче, воно теж може воскреснути, особливо якщо воно ніколи і не збиралося помирати.

Автор роману "Доктор Живаго" Борис Пастернак поховав свого героя, відщепенця і зрадника, який ставиться з презирством до російського народу і його великого, кров'ю вистражданого діяння — Жовтневої революції. Але доктор Живаго не вмер, він не хотів помирати, не завершивши всього ланцюга своїх зрадницьких вчинків. Живий, він боявся перебігти на сторону ворогів революції, куди його постійно тягло, побоюючись за свою шкуру. Померши в романі, він нині почав друге життя вже в безтілесній сблонці героя літературного твору і рушив у кругосвітній подорож, щоб повсюди, де тільки можна, зраджувати свою батьківщину. Тепер доктор Живаго серед своїх і його творець Пастернак одержав "тридцять

сребреніків", для чого використана Нобелівська премія.

Пастернак у своєму романі відверто ненавидить російський народ, він не говорить жодного доброго слова на адресу наших робітників, селян, червоноармійців. "Доктор Живаго" — це згущений, сконденсований наклеп на радянських партизанів і Червону Армію, на всю велику творчість будівників нового життя на радянській землі...

Як не силкується реакційна преса "піднати" і штучно перебільшити значення Пастернака, — їй не вдається приховати, що "Доктор Живаго" — дрібне, нікчемне, підленьке "рукоділля". Бідна нині західна пропаганда, якщо вона хапається, як за західку, за цей пасквіль, який погано пахне!..

А Пастернак? Він вклав зброю в руки ворогові — передав буржуазним видавництвам свою наскрізь пройняту антирадянським духом книгу. Він мовчав, коли люди, які зробили своєю професією ненависть до ідей соціалізму, на зразок французького обскуранта Моріса Наде або горезвісного американського журналіста - політика Сульцбергера, підносили його роман за смердяковське опльювання російського народу і його великої революції. Він мовчить і тепер, коли його роман, за словами газети "Сейлон дейлі ньюс", "певні кола, зацікавлені в холодній війні", ставлять поряд з такою отруеною зброяєю антикомунізму, як книги Джиласа і Імре Надя. Він зберігає мовчанку навіть тоді, коли пропагандистський поголос на Заході сміливо ототожнює автора з його героєм — докто-

ром Живаго, — адже він, "інтелектуально, морально і навіть фізично подібний до Пастернака, як рідний брат", сповіщає агентство Франс Пресс.

Цей "майстер слова", який на стількох іноземних наріччях зводить наклеп на нашу Батьківщину, дарю розумився говорити правду. Він жив у нашій країні подібно кореспондентам тих найреакційніших зарубіжних газет, які піднімають його сьогодні на щит...

За цю мовчанку, в якій затяє злоба скаженого індивідуаліста, хвалив його сьогодні наші вороги. "Йому", — пише французька газета "Темуаньянж кретьєн", — глибоко байдужа мета перетворень, колективізації, мета суспільства..."

Б. Пастернак здобув нині "світову популярність" у середовищі тих, хто користується будь-якою можливістю, щоб оббрехати Радянський Союз, його суспільний і державний лад. Але — або з тими, хто буде комунізм, або з тими, хто намагається зупинити його ходу. Пастернак зробив вибір. Він обрав шлях ганьби і безчестя.

Шлях ганьби... Напередодні присудження Нобелівської премії реакційна французька газета "Фігаро літерер", вже за здалегідь передбачаючи рішення жюрі, з неприхованим торжеством писала про те, як чудово працювала розставлена "перед Москвою пастка". Невисока честь випала Пастернаку. Він нагороджений за те, що добровільно погодився виконати роль наживки на іржавому гачку антирадянської пропаганди. Довго в цій "позиції" вдержаватися важко. Наживку замінить новою, як тільки вона протух-

не. Історія свідчить, що подібні заміни відбуваються дуже швидко. Безславний кінець чекає і воскреслого Іуду, доктора Живаго, і його автора, долею якого буде народне презирство."

## КАНАДА

**Засуджено міністра на 5 років тюрми.** — У Ванкувері закінчився один з найдовших кримінальних процесів в історії Канади. На лаві обвинувачених засів кол. міністер лісів і земель провінційного уряду Ерит. Колюмбії Соммерс, який брав високі хабарі від різних компаній в заміну за всікі привілеї. Соммерса засуджено на 5 років тюрми; таку ж кару накладено на директора однієї з компаній, Грея, який давав ха-

раді щастю свого провідника. — Журнал "Сан" опублікував репортаж своєї кореспондентки, яка в Парагваї відвідала "духового провідника" канадійських духоборів Сорокіна, що там за гроші своїх "вірих" веде гуляще й люксусове життя. Після цього редакція дістала від духоборів заяву, що вони раді щастю свого провідника і не жаліють грошей, бо "що значать гроші, коли їх не можна вжити для доброї цілі."

## ЗДА

**Перемога демократів.** — Вибори в ЗДА принесли велику перемогу демократичній партії. В сенаті демократи мають тепер 62 місця, а республіканці 34 (досі мали демократи 49, республіканці — 47), в Конгресі мають демократи 281 мандатів, а республіканці 153; демокра-

тичних губернаторів вибрано тепер 33, а республіканських 14.

**Свобідний експорт антибіотиків.** — Американське міністерство торгівлі повідомило, що на майбутнє вже не зобов'язуватимуть обмеження в експорті до підсоветських держав цілої низки антибіотиків: пеніциліни, стрептоміцини, адреоміцини, терраміцини і т. д.

**Звідкіль назва "вуйко Сем"?** — З нагоди 40-х роковин закінчення першої світової війни, комбатанти з Трой (стейт Нью-Йорк) пригадали собі славного "вуйка Сема", який походив з іх місцевості. Під час англо-американської війни в 1812 році Сем Вілсон був одним з доставців м'ясних консервів для американської армії, з яких кожну він значив буквами "У. С.". Отже, коли надходив транспорт консервів з цим написом, вояки радісно іх зустрічали окликаючи: "Прийшов вуйко Сем!" Згодом стали називати "вуйком Семом" все, що значене ініціалами "У. С."

## АНГЛІЯ

**Модернізація флоту.** — Англійська адміралітія вирішила перебудувати 110 кораблів: 6 авіоматок, 6 круїзярів, 14 винищувачів, 44 фрегати, 24 міноносці і 13 підводних човнів.

**"Важке життя".** — Лорд Манкрофт, англійський міністер без портфеля, подався минулого місяця до димісії і перебрав пост директора у великому магазині. Він сказав, що з міністерської платні 3000 фунтів на рік не може вдержати своєї родини.

## ФРАНЦІЯ

**"Цирк доброї волі".** — Вперше від часту Жовтневої революції відвідає Сов. Союз французький цирк. Він почне свої виступи в Ленінграді, опісля пойде до Саратова, Москви і т. д. Після деомісячного побуту в СССР цирк пойде на 30 виступів у комун. Китай. Французька преса висловлює надію, що цей обмін сміхом та емоційними переживаннями "причиниться до крашого порозуміння поміж народами".

**Пшениця для Алжиру.** — Франція заключила з Сов. Союзом договір, згідно з яким він доставить впрості Алжирі 1,450.000 сотнарів пшениці. В усій північній Африці був цього року великий неврожай. Натомість, — як подає советська статистика, в СССР здано цього року на 21,8 мільйонів тонн сотнарів зерна більше, як в минулому році. Також продукція буряків, молока, м'яса і вовни помітно збільшилась.

## НІМЕЧЧИНА

**Переговори поза плечима.** — Кол. заступник міністра оборони східно-німецького уряду Вінсент Мюллер жахливо скомпромітував уряд Аденавера. Він виявив, що в 1956 році мав з ним у Східному Берліні зустріч тодішній міністер фінансів і теперішній міністер справедливості боннського уряду Шеферта що пропонував тоді як найкращий засіб об'єднання Німеччини — федерацію двох німецьких республік. Така розв'язка, як відомо, була б не на руку Західові і канцлер Аденавер у своїх прилюдних заявах завжди її виключав. — За-

атакований міністер Шефер признався, що він мав зустріч з Мюлером, але він — мовляв, — не говорив про федерацію та діяв у порозумінні з Аденавером. Шеф пресового бюро канцлера, фон Екардт, також признав, що Аденавер був поінформований про місію Мюллера, підкresлив, однаке, що "вона мала приватний характер". — Після виявлення цього скандалу, заявив голова опозиційної партії СПД Олленгавер, що "це ще один доказ жахливої нечесності теперішнього уряду."

**Переліцтовуючись, німці будують могутню армію.** — В найближчому майбутньому держави Атлантичного договору мають дозволити Західній Німеччині подвоїти свою армію із 175.000 на 350.000 воїнів. Причиною є те, що Східна Німеччина диспонує 727.000-ою армією. Разом, значить, німці матимуть під зброєю понад один мільйон воїнів, вивинуваних найкращою зброєю східного і західного світу.

### ДАНІЯ

"**А я не вступлюся**". — Центральний комітет данської комуністичної партії виключив сдноголосно з членів свого та-ки генерального секретаря Аксена Лярсена. Його завізано також передати свій посолський мандат, але Лярсен відмовився, кажучи: Мене в першій мірі выбрано із-за моїх особистих прикмет, а крім цього ЦК не репрезентує думки більшості членства.

### УГОРЩИНА

**Пам'ятник поляглим сов. воїкам.** — Серед Будапешту по-

ставлено пам'ятник совєтським воїкам, які впали під час здавлювання повстання. Тих, хто впав від совєтських куль, не згадано.

### АЛЬБАНІЯ

"**Хто не робить, той не єсть**". — Централіза комуністичної альбанської партії дала наказ своїм членам обов'язково відпрацювати один місяць часу на заводах звичайними робітниками. Зобов'язує це всіх вельмож, аж до міністрів включно.

### ІТАЛІЯ

**Толліятті в неласці?** — Ка- жуть, що лідер італійської комуністичної партії проф. Пальміро Толліятті, від деякого часу виявляє нервовий розстрій та рідко коли показується публічно. Мабуть, настуپили "розбіжності думок" поміж ним і московською централею.

### РЕЛІГІЯ

**Церква і модерніє мистецтво.** — Посвячуячи недавно церкву, усю збудовану зі скла, один з найближчих співробітників померлого папи Пія XII, кардинал Монтіні сказав: "Запитують нас, чи дозволено впроваджувати новості в культ Бога. Я відповідаю: релігія, якщо вона є живою і глибокою, ніколи не виключає новостей, іх бажає, іх шукає, іх домагається... Якщо новості модерніє мистецтва не є овочами химерності чи неуцтва, якщо вони є справжніми виявами віри і христинського життя, вони завжди служать Божій славі."

**Номінація нових кардиналів.** — Папа Іван XXIII іменував 23 нових кардиналів, в цьому чи-

слі 13 італійців і 10 представників інших націй. Кард. колегія має тепер (вперше від 400 років) 75 членів. Після італійців, на другому місці що до числа кардиналів є французи (8), далі йдуть еспанці й американці (по 4), німці й бразилійці (по 3), аргентинці й канадські (по два). По одному мають: Бельгія, Португалія, Португальський Мозамбік, Вірменія, Сирія, Австралія, Чіле, Колумбія, Куба, Ірландія, Індія, Польща, Угорщина, Югославія, Еквадор, Китай, Уругвай, Австрія, Англія і Мексико. Пересічний вік нової кард. колегії є тепер 73 роки. Багато з кардиналів хворіють.

## ОБ'ЄДНАНІ НАЦІЇ

**Міжнародний рік здоров'я.** — Соціальна комісія генеральної асамблей ОН виступила з проектом, щоб 1961 рік проголосити "міжнародним роком здоров'я". В тому році мали б бути посилені змагання для поборювання таких поширеніх недуг, як сухоти, холера, рак, проказа, поліоміеліт тощо.

## НАУКА І ТЕХНІКА

**Швидкість 25.000 км. на годину?** — Співробітник американської Bell Еркрафт Корпорейшн, д-р Велмерс, заявив, що советські інженери зуміли побудувати експериментальну триповерхову ракету, яка може осісти в центрі ЗДА. Піднісши на висоту 400 кілометрів, вона може розвинути швидкість 25.000 км. на годину. При старті ця ракета важить 100 тонн. Такий модель ракети можна було б вистрілити та приземлити на Марсі чи Венері. На Місяці вона не могла б

осісти, бо там немає атмосфери. Ракета має крила, які автоматично ховаються, коли вона знайдеться в розрідженні атмосфері чи поза атмосферою, а після автоматично висуваються, коли вона знову попадає в згущене повітря. — Велмерс сказав, що над подібним моделем працюють також Американці.

**Новий матеріал.** — У Чехословаччині розпочато спорудження експериментального водопроводу із склобетонних труб, стійких до дії кислот та інших хімічних речовин.

**Електричний стетоскоп.** — На одному з японських підприємств розпочато серійний випуск стетоскопа нової конструкції, створеної молодим японським ученим. Цей стетоскоп, на відміну від звичайного, є електричним. Його чутливість така сильна, що хворого можна вислухати через одяг.

**Новий спосіб консервування молока.** — В одному з науково-дослідних інститутів Англії розроблено оригінальний і нескладний спосіб консервування молока. Спочатку його пастирізують, опромінюють ультразвуковими хвилями і розливують у пляст-масові мішки. Потім мішки занурюють у ванну з розсолом і піддають швидкому замороженню. Після цього молоко залишається свіжим і не втрачає своїх смакових якостей на протязі року.

**Будинок ЮНЕСКО в Паризі.** — Міжнародна організація Об'єднаних Націй у питаннях освіти, науки й культури споруджує для себе в Паризі будинок, у якому буде понад 700 кімнат і який являтиме собою нове слово в архітектурі. На-

самперед незвичайною є вже сама форма будинку, що нагадує друковану українську літеру "У". Така форма дозволяє уникнути похмуріх кілометрових коридорів, заощадити час службовців та обійтися меншим числом піфтів. Будинок повністю збудований із залізобетону. Буде там конференція зала, обрахована на тисячу місць для учасників сесій і забезпечені трибунали для представників преси і публіки. Вона буде зовсім ізольована від зовнішнього світу, не матиме жодного вікна. Крім того там буде п'ять радіо і телестудій, кінотеатр, клубна кімната, ресторани, друкарня та багато інших потребних приміщень.

**Водень ч... кишеші.** — Водень найлегший з газів. Тому його з успіхом застосовують для наповнення аеростатів, куль-зондів та ін. Але користування ним у польових умовах, під час походів або експедицій з'являється з потребою транспортувати значну кількість важких газових балонів. Проте водень можна мати при собі і в твердому стані. Це так званий "гідроліт", або гідрид кальцію — кристалічна речовина, здатна бурхливо реагувати з водою. Кожна грам-молекула гідроліту (42 грами) дає 44,8 літра чистого водню. Другим продуктом цієї легко здійснюваної реакції є звичайне гашене вапно.

**Радіофотоапарат.** — Таке піднання де в кого викличе, маєтъ, подив. Проте є оригінальні фотоапарати, що керуються по радіо.

До комплекту нового апарату, крім фотокамери, в яку вмонтовано мініяюрний радіоприймач і маленький електро-

моторчик, входить окремо портативний радіопередавач.

Але для чого потрібний такий ускладнений фотоапарат?

Уявіть, що треба зробити кілька фотографій диких звірів, або сфотографувати різні стадії деяких виробничих процесів. Як у першому, так і в другому випадках для фотографа це буває іноді дуже небезпечно. Ось тоді й стає у пригоді радиофотоапарат.

Зарядженні плівкою фотокамери (іх може бути одночасно кілька) встановлюють поблизу тих місць, де перебувають звірі, або там, де відбуваються виробничі процеси, які потрібно зафіксувати. Сам же фотограф з радіопередавачем влаштовується у зручному місці на відстані двох кілометрів. У відповідний момент фотограф передає по радіо сигнал. Його сприймуть заздалегідь розставлені фотокамери, і автомати не тільки спустять затвори, але й переведуть плівку на один кадр. Знімки зроблено, а фотоапарати знову готові до роботи.

**Існує життя на інших планетах?** — Професор Каліфорнійського університету д-р Мілвин Кальвін виступив з сенсаційною теорією, що життя існує на мільйонах інших планет. На думку проф. Кальвіна, перші початки життя на Землі були вже два більйони років тому. Вік же ж нашої планети він оцінює на 5 мільярдів років. Враз з багатьма модерними астрономами Кальвін твердить, що в межах нам видного універзуму існує, мабуть, біля 100 мільйонів інших планет, де цвіте життя, яке в багатьох випадках куди більше розвинене від

земного. "Життя — розумус. Калвін — не може бути привлесем тільки одної з найменших планет у всесвіті, що крутиться довкола звичайного сонця, в одній з наймізерніших галактик." На думку проф. Калвіна, Творець дав закони життя первісній матерії, за якими воно розвивається.

## МЕДИЦИНА

**150.000 оборотів на хвилину!** — Таку кількість оборотів робить бор нової зуболікарської машини, яку недавно сконструйовано в ЗДА. Завдяки цьому заощаджується час при лікуванню. Але головне не те: вібрація при такій швидкості обертання бора не сприймається людиною. Хворий навіть може не знати, що машина працює, бо не відчуває болю.

**Нове відкриття в ділянці рака.** — Американська лікарка Мек Грю прослідила, що в 36-55% людей хворих на рака находяться в крові ракові клітини, які мандрують по всьому тілу. Вони зникають, коли зуперувати головне ракове гніздо. Зникають вони також по всякий іншій операції, яка не торкається самого рака. Їх кількість зменшується також після прийняття хімічних протиракових лікарств. — Це відкриття має головно значення для діагностики недуги рака.

## ЛІТЕРАТУРА — МИСТЕЦТВО

**Франція відзначила письменника Франсуа Моріака.** — Французький письменник Франсуа Моріак одержав найвище державне відзначення — Великий хрест Почесного Легіону. — Це один з найвідоміших у світі

теперішніх франц. письменників, відзначений в 1952 році літературною нагородою Нобля. Народився в 1885 році в Бордо, в 1922 році вийшов друком його перший замітніший твір "Попілунок прокаженому", за яким слідує ціла низка романів, драм, філософських есеїв тощо. З 1933 року він є членом Французької Академії.

**До 100-річчя з дня народження Рабіндраната Тагора.** — В Індії почалася підготовка до 100-річчя з дня народження великого письменника індійського народу Рабіндраната Тагора, яке відзначатиметься в 1961 році. В Делі утворено ювілейний комітет на чолі з прем'єр-міністром Індії Джавахарлалом Неру.

Комітет приступив до підготовки видання повного зібрання творів та чотиритомника вибраних романів Рабіндраната Тагора. Готується велика монографія про його життя, літературу і громадську діяльність.

Ювілейний комітет налагоджує зв'язки з літературною громадськістю різних країн, де також відзначатиметься ювілей письменника, розшукуючи листування Рабіндраната Тагора, матеріали про його перебування в цих країнах, про його зв'язки з письменниками і громадськими діячами світу.

**Ретроспективна виставка Олекси Грищенка в Нью-Йорку.** — Український Інститут Америки влаштував в дніх 17-30 листопада ц. р. в Нью-Йорку глиставку картин великого українського майстра Олекси Грищенка, що на її відкритті прибув з Парижу сам майстер з своєю дружиною. Виставка давала погляд на творчість мист-

ця за час від 1920 року досі. Разом виставлено 48 полотен, що з них багато були випозичені в приватних колекціонерів. При цій нагоді слід згадати, що картини Олекси Грищенка находитися в таких відомих на весь світ колекціях, як: Музей де Жи де Пом, Петі Пале та в Мюзейум оф Модерн Арт в Парижі, з Королівських музеях в Копенгагені та Брюсселі, в музеях у Греноблі, Страсбургу, Лімож, а в Америці в Баріес Файдейшен у Філадельфії (17 картин), в Мюзейум оф Белтимор та інших. Має картини Ол. Грищенка і Третяковська галерея в Москві. З українських приватних колекціонерів його картин, слід згадати В. Семчишина в Осло (180 картин), Е. Довгана в Монреалі (27 картин), Е. Сумика в Нептун Сіті, ЗДА (25 картин). Кілька картин Ол. Грищенка є в галерії "Ми і Світ" у Торонті.

**Микола Кричевський знову в ЗДА і Канаді.** — Маestro Микола Кричевський, як кожного року, прибув з Парижу до ЗДА, де побуватиме в Нью-Йорку, Ешінгтоні і Сан Франціско. Вміжчасі великий майстер відвідає також Торонто, де буде гостем нашої редакції. Громадянство Торонто й околиці матиме змогу зустріти маєстра Кричевського в Картильній Галерії "Ми і Світ", де постійно виставляються його картини. Про докладний час його перебування буде ще окреме повідомлення.

### РЕКОРДИ

**Найменша картина.** — Німецький малькар Ернст Шахнер "намалював" картину розміром 10x8 мм. Цим він переміг доте-

перішнього мальяра - рекордсмена німця Дітріха якого картина мала 13x10 мм.

### КІНО

**Смерть Тіроне Повера.** — Під час накручування в Мадріді фільму "Соломон і короля Саба", якого реалізація маскоштувати 6 міл. доларів, помер нагло на серцеву недугу 31-річний кіновій артист Тіроне Повер. Накручувалася саме сцена поєдинку, коли нагло Повер перестав поєдинкуватись, сказавши, що почувається недобре. За годину скінчив життя. У фільмі заступив його Юль Еріннер. Повер мав усього 45 років. Походив з давньої родини ірландських акторів. Його батько був також кіновім артистом і також помер нагло, на сцені.

**Фільм із запахом.** — Після всякого роду рельєфних фільмів, американська кіноіндустрія заповідає новість: випуск фільму, який пахнутиме! На екранах появиться він при кінці 1959 року. Продукція коштуватиме 1,000.000 доларів.

### СПОРТ

**94-річний спортсменний діяч.** — Комісію по визначенняю команд, які беруть участь у першості Північної Ірландії з футболу, очолює 94-річний Мак Гюір. Цей футбольний авторитет країни має чудове здоров'я і з допомогою шести членів комісії регулярно проводить тривалі і живаві засідання. Рідні і друзі Мак Гюїра називають його найстарішим футбольним діячем у світі. Очевидно, для цього є всі підстави.

**Жіноча стометрівка.** — Австралійська пливачка Д. Фразер

переплила 100 метрів вільним стилем у часі 1 хв. 1 с. 2/10. Цей осаг на 2/10 сек. кращий попереднього рекорду. — Американка Карін Кон встановила новий світовий рекорд в 100-метрові горілиць, час: 1 хв. 12 с 2/10.

**Цікаві підрахунки.** — Один англійський статистик підрахував, що протягом футбольного матчу кожен з гравців пробігає в середньому 3334 метри. Найбільше навантаження припадає на півсередніх, кожен з яких бігає близько 6 км. Найменшу відстань долає під час гри центральний захисник — 3 км. У півзахисників "норма" — 3700 м, у крайніх нападаючих — 4900 м, а у центрального нападаючого — 3600 метрів.

## РІЗНЕ

**На чотири руки.** — Як усі знають, кол. президент Трумен є демократом, а віцепрезидент Ніксон є республіканцем. А все таки вони мають щось спільне: обидва грають на фортепіані! Хоть дотепний запропонував недавно, щоб вони влаштували концерт "на чотири руки". Трумен запротестував: "З Ніксоном нічого не вийде!"..

**Безсонниця.** — Сирійська преса повідомляє, що в одній з місцевостей Сирії живе молодий жінка, яка вже десять років не спить. Невідомо, як її організм відзискує сили. Колись збудила її нагло теща з глибокого сну і від тоді вона не може вже заснути.

## МЕЙОР ФИЛЛІПС

- це дальший економічний розвій Вашого міста,
- це добробут Ваш і Вашої родини

В ПОНЕДІЛОК

1 ГРУДНЯ

ГОЛОСУЙТЕ:

**PHILLIPS**

НА ПОСАДНИКА ТОРОНТА

# ПІДРУЧНИЙ ІНФОРМАТОР

## ТОРОНТО

### АДВОКАТИ — НОТАРИ

О. Данкович — J. Duncan  
62 Richmond St. West  
Tel.: EM 4-4767

I. Л. Гора  
1437 Queen St. West  
Tel.: Office — LE 3-1211  
Res.: Oakville, Victor 5-1215

Л. В. Литвін  
575 Queen St. West  
Tel.: EM 6-7040

McCula William  
Василь Микула  
352 Bathurst Street  
EM 6-9651

Василь Паламар  
17 Queen St. East  
Tel.: EM 2-1941

Стефан Загумейний  
6 Adelaide St. East  
PL 7-0612 — 1009 Lumsden  
Blg. — EM 4-6217

P. Zinko Dzinkowski  
1 Roncesvalles Ave.  
Imperial Bank Blg.  
LE 1-1054, Res. BE 3-2472

### НОТАРИ

Dr. J. K. Michalski  
старо-крайній адвокат  
Переклади документів  
57 Queen Street West  
EM 8-9430

### ЛІКАРІ

Д-р С. Кучменда  
312 Bathurst St.  
Tel.: EM 8-3204

Д-р А. Федина  
288 Bathurst St.  
Tel.: EM 8-3661

Д-р А. Ціклер  
76 Roncesvalles Ave.  
Tel.: LE 2-3054

### ОШАВА

Д-р Микола Остафійчук  
178 Simcoe St. N.,  
Tel. RA 5-9921

### ДЕНТИСТ

Д-р Петро Глібович  
242 Runnymede  
Tel.: RO 7-6124

### АВТОМАШИНИ —

Продаж — Купно — Обмін

Dundas West Motors  
902 Dundas W. — EM 4-6663

Й. Ткаченко —  
інформує — порадить

Parkway Auto Body Repairs  
1974 Dundas St. West,  
Tel. LE 1-1227,  
Res. BE 1-2830

Regent Auto Body and  
Motor Service

Й. Мровець  
Вся робота гарантована.  
2264 Dundas W. — LE 2-3931

### ДЕКОРУВАННЯ

Hy Grade Paint & Wall Paper  
М. Ковальський — В. Косар  
23 St. Johns Rd. at Dundas  
Безплатна оцінка й достава  
товару.

### ДРУКАРНІ

Українська Друкарня Альфа  
Всі друкарські роботи  
і печатки  
1999 Dundas St. W. LE 4-3931



# ДРУКАРНЯ КІЇВ

KIEV PRINTERS LTD.  
686 RICHMOND ST. W.  
TORONTO, ONTARIO

Tel. EM 3-7839

Виконуємо всі роди друкарських робіт.

## ФАРБИ

Industrial Coating Co.  
Українська фабрика фарб  
Т. М. Бояра  
840 Eastern Ave.  
Tel. HO 6-3634

Metropolitan Paint &  
Wallpaper Co.

Власник: Ол. Охрим  
823 Dundas St. West  
EM 4-6597

## ФОТОГРАФИ

Photo Studio Steven  
С. М. Кутовий  
927 Bloor St. West  
Tel. LE 1-0777

## ІСТОР. ПОРТРЕТИ

Meta  
P. O. Box 371, Term. "A"  
Toronto, Ont.

## ЮВІЛЕРИ

Kushnirs Credit Jewellers  
529 Queen St. W. EM 6-1384  
Перстені — годинники —  
срібло — фотоапарати —  
порцеляна.

## КНИГАРНЯ

Українська Книгарня Арка  
грам. плити, радіоапарати  
та інше  
575 Queen St. West  
EM 6-7061

## КРАВЕЦЬ

Andrew Tailors

Андрій Наконечний  
1074-1076 Queen St. West  
LE. 6-0982

Йосиф Кружель  
убрання з англ. і канад.  
матеріалів  
2783 Dundas St. West  
Tel. RO 7-6493

## Найкращої якості

## МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ

особливо знамениті домашнього виробу сирники,  
замовляйте в

**M-C DAIRY CO. LTD.**

212 Mavety St. — RO 6-6711

## М'ЯЧНІ ВИРОБИ



## ІВАН ПАВИЧ

поручає

смачні ковбаси, шинки  
і вудженини

809 Queen St. W.  
Toronto, Ont. — EM 4-0658

Е. Костирка й С. Івашко  
1215 Dundas St. W.  
LE 5-6853  
Всяке м'ясово і м'ясні виро-  
би найкращої якості.

## НАПОЇ

Sunnyside Beverage Ltd.  
О. В. Петришин  
1068 Queen St. West  
LE 2-1316

## ОБЕЗПЕЧЕННЯ

Я. Онищук і С-ка  
(також продаж реальностей)  
333 Roncesvalles Avenue  
Tel.: LE 4-4241

Toronto Insurance Service  
агенція Філіпа Бомбієра  
асекурації, моргеджі  
1366 Dundas St. West  
LE 2-6433 — LE 2-5833

## ОГРІВАННЯ — ФОРНЕСИ

Alberta Fuel Ltd.  
українська фірма достави  
оливи  
420 Bathurst St. WA 2-6862

Jack A. Ostafew  
Продаж — інсталяція —  
обслуга  
668 Queen W. — EM. 4-4618  
вночі — WA. 3-5047

Future Fuel Oil Ltd. and  
Service Station  
945 Bloor St. West  
Phone: LE 6-3551  
After 7 P. M. — RO 2-9494  
D. Lytwyn, O. Kochanowsky,  
M. Hetmanchuk, A. Sydor,  
W. Boychuk

## ОБУВА

B & Y Wares Ltd. (Shoes)  
Боднарчук — Яремко  
1570 Bloor St. West  
LE 6-3654

## ПЕКАРНІ

Dempsters Bread Ltd.  
1166 Dundas St. West  
Tel.: LE 6-1196

The Future Bakery  
735 Queen St. West  
Tel.: EM 8-4235

George's Bakery  
Юліян Кінаш  
160 Galt Avenue (rear)  
Tel.: HO 3-7504

Home Town Bakery  
(власність гуртівні UBA)  
164 Kane Ave. — RO 7-7246

## ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

**J. BOYKO**  
REAL ESTATE LTD.

383 Roncesvalles Ave.  
Toronto, Ontario

LE. 4-8821  
Великий вибір хат, бізнесів  
і фармів.

## СПОЖИВЧІ КРАМНИЦІ

Clover Farm - Dundas Market  
Я. Хоростіль — Е. Івашко  
безпл. достава товарів  
1161 Dundas St. West  
LE 6-1464

**R. CHOLKAN REAL ESTATE LTD.**  
527 Bloor St. West — (коло Bathurst) — Toronto, Ont.  
LE. 2-4404

Найбільша українська агенція купна і продажі нерухомостей  
в Торонто.

Roncesvalles  
I. G. A. Supermarket  
П. Божик  
413 Roncesvalles Ave.  
Tel. LE 3-7811

European Market  
Петра Гавришкевича  
3075 Dundas Street West  
Достава до дому.  
RO 2-5967

ТЕЛЕВІЗІЙ — РАДІОАПАРАТИ  
The T.V. Shop & Radio Repair  
83 Symington Ave.  
LE 3-6440

#### ХАТНЄ УСТАТКУВАННЯ

Alpha Furniture Co.  
735 Queen St. West,  
Tel. 3-9637

Empire Furniture  
& Appliances Co.  
668 Bloor St. West,  
Tel. LE 1-4771

Rochester Furniture Co.  
423 College St.  
Tel. EM. 4-1434.

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ  
W. H. Lake Hardware Ltd.  
608 Queen St. West  
Tel. EM 3-3129

Lansdowne Hardware  
С. Твердохліб  
660 Lansdowne Ave.  
Tel. LE 1-0590

Taglietti Hardware  
П. Головатого  
1477 Dundas St. W.  
LE 6-3826

Кухонне начиння — Порцеляна — Скло — Скляні вироби — Фарби



Справаджування родин  
Прогульки до Старого Краю  
Найкраще й найдешевше  
через

FOUR SEASONS TRAVEL  
109 Bloor St. W., Toronto 5  
Tel. WA 3-9484, WA 3-9715

#### ВИСИЛАЄМО ПОСИЛКИ ЗА ЗАЛІЗНУ ЗАВІСУ

матеріяли, білля, шкіру, дитячі одяги, харчі і т. д.

*yana fabrics*

Наши відділи:

TORONTO, Ont. — 698 Queen St. West — EM 8-9527  
— 2292 Bloor St. W. — RO 6-6541  
EDMONTON, Alta — 9607—102 A Ave. — Tel.: 46357.

**RECOVER**  
YOUR SUITE AS LOW AS **69** EASY BUDGET  
TERMS!

*BEFORE*

*AFTER*

**BEST Way**  
43 YONGE ST.  
UPHOLSTERERS

Перебудова крил — Повне перестилізування — Вставлювання үшкоджених пружин — Вставлювання подушок — 5 років гарантії.

Кличте ввечері нашого представника п. ЛЯНКОВИЧА, —  
Tel.: LE 2-3477.

**ROYCE**  
RADIO AND  
FURNITURE CO.  
1529 DUPONT  
LE 5-0175  
Prop. LEO. DOPTA

### У ЛЬВА ДОПТИ

найдешевші:

- РАДІОАПАРАТИ
- ТЕЛЕВІЗОРИ
- ХОЛОДІЛЬНИКИ
- ВІДКУРЮВАЧІ
- КУХНІ
- СПАЛЬНІ

і все хатнє устаткування!

# HOOVER

День і ніч мені на гадці  
Який презент зроблю Гапці?  
Має в хаті всякий крам,  
Хіба "Гувера" їй дам?!



Єдине  
представництво  
відкіурювачів і  
відчищувачів  
найкращої  
і найсоліднішої  
фірми "Гувер"  
має при  
вулиці Квін

## ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St W., Toronto, Ont.

Tel. EM 3-9637